...хы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 227 (16750) | 1984 оной октябриин 3, среда | Сэн 3 мүнгэн.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА-84

НАМАРАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ЖЭГДЭ ҺАЙНААР ЯБУУЛХА!

НИИТЭ ЗОРИЛГООР НЭГЭДЭНХЭЙ

Репортаж

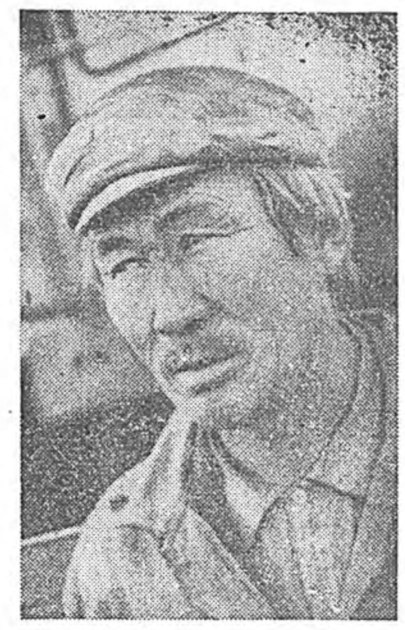

Талын-Булагай механизаторнуудай алдар солонь холуур суурхадаг гээшэ. Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой газар тарлалангай эхэнхи хубинь эндэ ха юм. Ган гасууртайшье жэлдэ оршон тойронхи нютагуудта орходоо дээгүүр ургаса эндэ абтадаг байна. Газарай хүрьһэншье айхабтар һайн. Хура бороогоорше элбэг байдаг.

Зүгөөр Талын-Булагай газарай эгээл үрэжэлтэ хүсэниинь эндэхи механизаторнуудһаа болодог ааб даа. Нёдондо жэл ажахын таряан ажалда бригадна гурим нэбтэрүүлжэ эхилһэнһээ хойшо энэ хүсэниинь бүришье ургаа. Тиихэдэ таряалангай гектар бүриһөө 11—11 центнер ороoһон абтаа бэлэй. Байгша ондо 12 центнер абтахаар хүлеэгдэнэ.

Бүхы ажахыда хуряагдаха ороoһо тарянай ургасын хуби заяан эндэ шиидхэгдэнэ бшуу. Юуб гэхэдэ, колхозой таряалангай 90 процентнь Талын Булагта оршоно ха юм.

— Мүнөө энэ манай бригадада 24 комбайн таряа хуряажа байна. 1950 гектар дээрэһээ баалнууд суглуулагдажа, сохигдоод, тоогтомнай шэнэ ургасын 23100 центнер таряан оронхой. Үшөө 2350 гектар унагаажа, сохихобди. Бүхыдөө 52 мянган центнер абаха түсэбтэйбди. Энээнээ дүүргэхээр зоригжонхойбди, — гэжэ Талын-Булагай гурбадахи бригадын бригадир В. Б. Цыбиков найдуулна.

Эдэ үгэнүүдтэнь этигэхээр байгаа һэн. Тус бригадаһаа тарянай тоогто сүүдхэ бүри 3000 центнер ороoһон ороно ха юм.

Бригадна гуримые ажалдаа нэбтэрүүлдэгыень һайшаамаар. Хабартаа тарилга, харууһалга хэһэн лэ механизаторнууд ургуулһан талхаяа мүнөө хуряажа байнхай. Олзотой, олзогүй хүдэлмэриин түлөөшье тэдэнэр арсалдахаяа болинхой. Булта бригадынгаа ниитэ жасаһаа ажалда хабаадаһанайнгаа зэргээр абаха ха юм. Жэшээнь, талха унагаагшадшье, баалнуудые суглуулан сохигшодшье, нормоёо дүүргэбэл 1,0 гэһэн коэффициент абадаг байна. Полевой стан дээрэ үлгөөтэй байһан таблицатай танилсахада, зарим механизаторнуудай үдэр бүриин КТУ 2,2—2,4 хүрэнэ. Али һүүлэй 5 үдэрэй КТУ-е харахада, залуу комбайнер Валерий Базаржапов 7,7 гэһэн сэгнэлтэтэй. Энэл хугасаа соо даабаряа 153 процент дүүргэһэн бэрхэ механизатор Б. Ц. Сушенов 7,4 гэһэн тэмдэгтэй.

Юрэдөө, бэрхэ механизаторнууд Талын Булагта олон. Гэр бүлөөрөө хүдэлһэн түрэлхидшье бии. Дээрэ дурсагдаһан залуу механизатор Валерий Базаржаповай эсэгэ, үнинэй комбайнер Данзан-Гарма Бальжинович эндэ хүдэлнэ. Тиихэдэ аха дүүнэр Александр, Михаил Игумновууд һайн үрэ дүнгүүдтэй. Жэшээнь, манай ерэхын урда үдэр Михаклынь 371 центнер ороoһо сохиһон байба.

Эндэхи хоёр звеногой нэгэниинь комсомол-залуушуулай нэрэ зэргэтэй юм. Тэрэнние даагша—залуу комбайнер Валерий Лубсандоржиев. Харин эсэгэнь—Цыренжап Цыренович Лубсандоржиев тарянай тоогые даадаг байна. Тоолохо болоо һаа, түрэлхид үшөөшье байха. Теэд хамтын гуримаар хүдэлдэг бусадшье нүхэдынь таһаршагүй ниитэ хүсэн болоржо нэгэдэнхэй.

Социалис мүрысөөнэй дүримшье үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаха хэрэгтэ урмашуулна. Дүримэй ёһоор хараалагдаһан үрэ дүнгүүдые түйлагшад гурбан шатын —300, 200, 100 түхэригэй мүнгэн шангуудта хүртэжэ, Хүндэлэлэй грамотануудые абадаг юм. Харин эгээл эрхим үрэ дүнгүүдые түйлагша механизаторто «Ургаса хуряалгын чемпион» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдожо, гарай алтан час барюулагдадаг юм. Дүнгүүдые согсолходоо, сэбэрээр хадалга баалнуудай сэхэ байлга, комбайнуудай нүхэ һубэнүүдые бүглэлгэ гэхэ мэтэнүүд хараада абтадаг.

Талын-Булагай бригадын 1-дэхи звеное даагша, республикын габьяата механизатор Доржо Шагжиевич Сампиловтай Шандаагай таряалан дээрэ уулзабабди. СКД-6 гэһэн шэнэ комбайнаараа 374 гектарай баалнуудые суглуулжа, 3528 центнер ороoһо хаданхай. Ажалай Алдар Солын III шатын орденто механизатор нёдондо жэл ажахы соогоо эрхимлэһэн юм.

— Байгша ондошье 6000 центнер ороoһо сохихо хүсэлэнтэйб, — гэжэ Доржо Шагжиевич найдуулаа бэлэй.

Тэрээнһээ холо бэшэ дүүрэн бункераа ягаан мантан «КамАЗ-ай» кузов руу комбайнер Б. Ц. Сушенов дундалжа байба. Энэ хүмнай Наранай геолого-бэдэрэлгын партида бульдозеристээр хүдэлдэг аад, намарай халуун үедэ заншалта ёһоороо хүршэнэртөө туһалхаа ерээ бшуу. Манай ябаһан үдэр Буда Цыбикович 3677 центнер ороoһо хадажа, совхоз соо эрхим үрэ дүнтэй болоод байгаа һэн.

Талын-Булагай полевой станай Улаан булан соо «Механизатор! Ургасын хуби заяан— шинии гартa!» гэжэ бэшээтэй уряа лозунг харагдаба. Энэньшье зүйтэй. Ниитэ зорилгоор нэгэдэһэн эндэхи комбайнернууд хүдэр гарнуудайнгаа бата найдамтай хүсые харуулхал байха.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сибирягууд» бункернуудаа «КамАЗ-ай» кузов уруу һуллажа байна; түрүү комбайнер Б. Ц. Сушенов.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАГДАНА

Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой таряашад ерэхэ жэлэй ургасын найдамтай үндэһэ һуури табихын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Эдэ үдэрнүүдтэ намарай пар хахалалга эхилээ. Мүнөө дээрээ тэдэнэр 600 гектар талмай элдүүрилээ. Дүй дүршэл ехэтэй механизаторнууд А. П. Петров, А. А. Седунов, И. А. Кириллов, Л. А. Тарасов гэгшэд халаанайнгаа даабарине 125.135 процентээр дүүргэнэ.

И. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ХАРТААБХЫН ЭЛБЭГТЭ

Энэ жэлдэ сагай уларилай хэды тараамжагүй байбашье һаань, Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой хартаабхашад тогтууритай баян ургаса ургуулаа юм. Тиин механизаторнууд хабарһаа нааша оролдожо ургуулһан ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула мүнөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролдожо байнхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ ажахын хартаабхын плантацида хэдэн комбайн бүтээсэтэйгээр хүдэлэгдэнэ. Дүршэлтэй механизаторнууд Иван Григорьевич Васильев, Яков Дмитриевич Кондырев, Петр Климович Митрофанов гэгшэд үдэр бүхэндэ нормоёо холо үлүүлнэ. Тодорхойлбол, комбайнернууд богонихон болзор соо тус бүрез 3 мянган центнер хартаабха малтажа, илгажа сэбэрлэдэг пунктда эльгээһэн байна.

Хартаабхын баян ургаса ургуулагшад мүнөө гектар бүриһөө дунда зэргээр 124 центнер ургаса суглуулна. Комбайнернуудай мэдүүлһэнэй ёһоор, хартаабхаяа һаяын үдэрнүүдтэ сүм хуряажа абахын түлөө наратай сэлмэг үдэрнүүдһээ һаадгүй ажалланад.

В. ШИРДАРМАЕВ.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Намарай сентябрь һарын хахадһаа хойшо газаа сэлмэжэ, шаргал таряагаар хушагдаһан поли дээрэ комбайнуудай, трактор, автомашинануудай хүнхинөөн эртэ үглөөнһөө һүниин харанхы болотор замханагүй. Комбайнуудай поли дээрэһээ һүүлшын баалнуудые суглуулагдахатай адли Байгалай ОПХ-гай механизаторнууд адар томо, хүсэ ехэтэй тракторнуудаар намарай паар хахалжа захална. Иигэжэ эндэ ерэхэ жэлэй баян ургасын түлөө тэмсэл улам үргэдэнэ.

Һүүлэй мэдээгээр ажахын Закалтусай, Тимлюйн, Еланай, Нюгэй отделенинүүдтэ намарай паар хахалха хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана. Жэшээлбэл, Еланай механизаторнууд 400 гаран гектарта, Закалтусай бригадын гэшүүд 370 шахуу гектарта намарай паар хахалба.

Газар элдүүрилэгшэд мүнөө хоорондоо мүрысэн ажаллана. Ажалай тэмсэлэй һүүлэй дүнгөөр Тимлюйн отделениин тракторист Сергей Былков богонихон болзор соо 180 гектарта намарай паар хахалжа эрхимлээ. Тиихэдэ Еланай отделениин механизаторнууд Сергей Ануфриев, Сергей Соловьев гэгшэд нормоёо үлүүлжэ, магтаалда хүртөө юм.

Байгша ондо ажахын трактористнууд 6 мянган гектарта намарай паар хахалха түсэбтэй юм. Энэ даабаряа сум бэелүүлхын түлөө механизаторнууд үдэр бүхэндэ бүхы шадабари, мэргэжэлээ гарган ажаллана.

Д. НИКОЛАЕВ.

Кабанскын район.

ХҮРЭНГЫН ОРООҺОН СЭБЭРЛЭГДЭНЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ Бэшүүрэй районой ажахынуудта ороoһо таряа хуряаха хүдэлмэри улам эршэмтэйгээр ябуулагдана. Байгша ондо тарянайнгаа набтараар, шэнгэнээр ургаашье һаань, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахые оролдожо байһан колхоз, совхозуудайнь механизаторнууд ерэхэ жэлэй ургасын үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хаана. Мүнөө ажахы бүхэнэй тарянай тоог дээрэ үрэһэнэй ороoһо сэбэрлэн илгаха хүдэлмэри һаадгүй ябуулагдана. Һүүлэй мэдээгээр, «Победа» колхозой таряашад ороoһото ургамалнуудай үрэһэ хааха ажалаа урагшатайгаар эмхидхэнхэй. Эндэ мүнөө хоёр мянга гаран центнер эрхим шанартай үрэһэн илгагдажа хаагданхай.

Ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэһэн тракторно-таряан ажалай бригаданууда гэшүүд оролдосотой.

Манай корр.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛЭН

Манай Дээдэ-Үшөөтэйн тракторно-таряан ажалай бригада энэ жэлдэ 1662 гектар тарянай ургаса хуряажа абаха ёһотой юм. Һүүлшын хэдэхэн хоногой туршада 1100 гектар таряан баал болгон сабшагдаа. Мүнөө үедэ 4 комбайн таряа сабшана, 5 комбайн баал болгон сабшагдаһан таряае сохижо суглуулна.

Коммунист Егор Цыдемпилович Цыдемпилов, комсомол Цыден-Дамба Цыбиков гэгшэд таряа баал болгон сабшахадаа, түрүүшын үдэрнүүдһээ шалгарба. Тэдэнэр таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо тус бүридөө 400-гаад гектарай ургаса сабшажа унагаагаа юм. Колхозоймнай бэрхэ комбайнернууд КПСС-эй гэшүүн Мирон Цыренсвич Бальчинов, комсомолшууд Цыден-Дамба Цыбенов, Дымбрыл-Доржо Батодоржиев, Хандажап Тубанович Тубанов гэгшэд тус бүрез 2 мянган центнер ороoһо таряа суглуулжа абаад байна.

Поли дээрэ хүдэлжэ байһан комбайниие минуташье зогсоохогүй гэһэн уряа доро мүнөө үеын халуун хаһада манда туһалжа байһан Петропавловкын автотранспортна предприятиин жолоошод Г. Павлов, В. Козлов гэгшэд ажаллана. Тэдэнэр үглөө эртэнһээ эхилээд, һүниин харанхы болотор поли тоог хоёрой хоорондо сүлөөгүй һүндэлнэ.

Бидэнэр поли дээрэхи намарай хүдэлмэринүүдые комплексноор ябуулнабди. Ороoһо таряа суглуулжа абтаһан полинууд дээрэхи һолоомо комсомол Владимир Онгороев суглуулна. Хүсэтэ К-700 түхэлэй тракторые жолоодогшод Николай Суслов, Бургут Цыренов һайн шанартай намарай паар хахалхые оролдонод.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, таряа хуряалгада хабаадалсажа байһан хүн бүхэн эдэбхи ехэтэйгээр лэ ажаллажа байна. Тиигэншьегүй яаха һэм: манай тракторно-таряан ажалай бригадын коллектив хамтын подрядай гуримаар хүдэлнэ ха юм. Ажалаа һайнаар эмхидхэхын, хүн зонойнгоо хүсэл эрмэлзэлые элсүүлхын тула яһала хүдэлмэри ябуулагдаа гэжэ һананаб. Энэ жэлдэ полевой стан хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар заһабарилагдаа юм. Механизаторнуудnай булта эндэ байжа ажаллана. Тэдэнэрэй үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ бүхы арга боломжонууд олгогдонхой. Унтаха байра, бани, Улаан булан түхеэрэгдэнхэй. Ажалай ветеран Иннокентий Николаевич Усов амтатай эдеэ хоолоор таряа хуряалгада хабаадагшадые таһалгаряагүйгөөр хүндэлнэ.

Ажалай журам, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тушаа асуудалнуудаар партийна бүлэгэйхид ходо һонирхожо байдаг. Тус бүлэгые түрүү комбайнер М. Ц. Бальчинов хүтэлбэрилдэг юм. Тракторно-таряан ажалай бригадые хүтэлбэрилэгшэ коммунист Р-Д. Б. Цыренов бидэ хоёр агитаторнуудаар томилогдонхой һэн тула хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ, үдэр бүхэндэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаха гэжэ оролдонобди. Мүрысөөндэ шалгарагшадай хүндэлэлдэ «Дайшалхы хуудаһанууд» гаргагдажа, колхозой түб һууринда ажалай алдар солын Улаан туг үргэгдэнэ. Манай механизаторнууд колхозойнгоо 1-дэхи отделениин нүхэр Григорьевой хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадынхидтай мүрысэдэг юм. Хоорондоо ябалсажа дүй дүршэлөөрөө андалдадагбди.

Таряа хуряалгаяа хүдэлмэриин 15 үдэрэй туршада дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажалланабди.

Ц-Д. САНЗУЕВ,
Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой агроном.

РЕВОЛЮЦИОННО ТЭМСЭЛЭЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

«Марксизм-ленинизм революциин болон контрреволюциин диалектикэ тухай» гэжэ Политическэ литературын хэблэлдэ барлагдан гараһан ном нэрлээтэй. КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институт тэрэнние хэблэлдэ бэлдээ юм.

Революциин болон контрреволюциин хүсэнүүдэй хоорондохи эсэргүү тэмсэлэй шухала талануудые Марксын, Энгельсын, Ленинэй, Коммунис партиин хэһэн шэнжэлэлгэ ном дотор хаража үзэгдэнэ. Түүхын элдэб байдалдахи контрреволюциин социальна үндэһэ һуури элирүүлэгдэнэ, тэрэнэй шэнжэ шанар ба тактика шэнжэлэгдэнэ, тэрээнтэй амжалтатайгаар тэмсэхэ эрхэ байдал тодорхойлогдоно.

ЛЕНИН ТУХАЙ ДУРСАЛГАНУУД

Вождиин үеын хүнүүдэй, соратнигууд болон шабинарай дурсалганууд хадаа ленинизмын һургаалнуудые, В. И. Ленинэй намтарые, манай партиин түүхые шудалха үнэтэй сэнтэй эшэ үндэһэн болодог юм. «Владимир Ильич Ленин тухай дурсалганууд» гэжэ табан ботиһоо бүридэһэн номой гурбадахи ботинь Политическэ литературын хэблэлдэ барлагдан гаргагдаба.

Агууехэ Октябриин илалтаһаа эхилээд 1920 оной зун болотор хугасаада Ленинэй ажал ябуулга тухай дурсалганууд оруулагдаа.

(ТАСС).

ШАГНАЛ

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай системэдэ олон жэлдэ аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө республикын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Семён Мандарханович Баженовые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

* * *

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ удаан саг соо аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республиканска удха шанартай пенсионер Демид Ефимович Плюснинние Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

АХА ДҮҮНЭРЭЙ НИИТЭ НЭГЭН БҮЛЭ ДОТОР

Агууехэ Октябриин һүүлээр Совет Туркмени бүхэли үе шататай адли ута зам гаталаа юм. Ленинскэ партиин хүтэлбэри доро, СССР-эй аха дүү арадуудай үнэн зүрхэнэй туһаламжаар эндэ олон зуун жэлэй гэзгдэнги байдал усадхагдаһан, социально-экономическа, ниитэ-политическэ болон оюун ухаанай ажабайдалай бүхы талаар ехэ амжалтанууд түйлагдаһан байна.

Октябриин 1-дэ совет ба гадаадын журналистнуудта зорюулжа, СССР-эй МИД-эй эмхидхэһэн пресс-конференци дээрэ энээн тухай хэлэгдэбэ. Республикын ба Туркменистанай Коммунис партиин байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Туркмениин үдэрнүүдэй хэмжээгээр тэрэ үнгэргэгдэбэ.

Тэрээн дээрэ Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Р. А. Базарова үгэ хэлэхэдээ, ород ба туркмен арадуудай хани барисаан ехэ заншалнуудтай юм гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Россин бүридэлдэ Туркмениин һайн дураараа орсоһоор зуун жэлэй ой мүнөө жэлдэ тэмдэглэгдэжэ байнхай.

Октябриин ашаар туркменүүдэй хуби заяанда үндэһэн хубилалтанууд болоо юм. Түүхын үзэгдөөгүй богони болзорто Туркмени феодализмһаа хүсэжэн батажаһан социализм тээшээ алхам хээ. Мүнөө тэрэ олон һалбаритай промышленностьтай ба томо оньһожоруулагдаһан хүдөө ажахын үйлэдбэритэй, хүгжэлтэ түгэс үндэһэн соёл болбосоролтой индустриально аграрна республика болонхой.

Хани барисаанай алдарта ёһо заншалнуудые болон СССР-эй арадуудай нэгэ нэгэндээ туһалалсалгые хүгжөөн бэхижүүлгэ, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн шэн зоригто ажал хадаа Совет Туркменистанай саашадаа хүгжэн һалбаралгын нүхэсэл болоно, — гээд пресс-конференци дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

(ТАСС).

БАМ-да түйлагдаһан илалта

...үлеэгдэһэн баярта ушар хүрэжэ ерэбэ: Байгал... түмэр замай һүүлшын, «алтан» залгалаа Шэтын об... хойто хубида табигдаа. Энэ хадаа гансал БАМ-ай ...мянган хүнһөө бүридэдэг коллективэй бэшэ, харин ма... оронoй ажалай ехэ илалта болоно. Ушарынь гэ... Хойто Транссиб хадаа ёһотойл бүтэдэ арадай барилга...

...жэлэй хугасаа соо, залуу барилгашадай — ВЛКСМ-... съездын түлөөлэгшэдэй түрүүшын эшелоной БАМ-... ерэһэн мартагдашагүй сагһаа хойшо айхабтар ...хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Хүнэй хүлөө табяагүй буртаг ...тайга соогуур океан далай руу хоёрдохи зам ...тула олон зуугаад миллион кубометр газар малта... ...мянга табан зуу гаран километртэ рельснүүдые тавиха, хада ууланuудта хэдэн арбаад километр ...нүүдые малтаха, олон тоото хүүргэнүүдые, орёо инженерна түхеэрэлгэнүүдые бариха, һуурин тосхонуу... станцинуудые, разъезднүүдые байгуулха ушартай болоо...

...-ай барилгашадай коллективүүд гол түмэр замай ...болзорһоонь урид — Агууехэ Октябриин 67 жэл болотор дүүргэжэ, поезднуудые хараалагдаһан бол... жэлээр урид бүхы замаар ябуулхые найдуулаа ...нилээд үлүүлэн дүүргэгдээ, энэнь хадаа БАМ-ай ...шадай алдарта ёһо заншалнуудай нэгэниинь бо... 1975 оной сентябрь һарада Сибириин ехэ мүрэ... Лена ба Амар дээгүүр баригдаһан БАМ-ай түрүү... хүүргэнүүдээр поезднууд үнгэрэн гараа һэн. Хараалаг... ёһоор, гурбан жэлэй орондо барилгашад жэл ха... эдэ гол мүрэнүүдэй эрьенүүдые холбоһон байгаа. ...оной июнь һарада БАМ-ай зүүн сахариг холбогдожо, ...Комсомольск-на-Амуре хүрэтэрхи зам нэгэ жэлээр ...гдээ һэн. БАМ-ай ниислэл — Тындэ хотодо хараалаг... барилгынгаа бүхы хүдэлмэрние амжалтатайгаар дүүр... шефүүдынь — москвагайхид үйлэдбэриин ба соци... ...удалай хэдэ хэдэн шухала барилгануудые бол... урид түгэсхэжэ, ашаглалгада оруулха үүсхэл гар... Украинын, Грузиин, Ленинградай, Молдавиин, ...жанай түлөөлэгшэд тэдэнние дэмжэбэ.

...замые баригшад, мүн шэнэ харгы дээрэ хүдэлэг... ...эдэр урма баяртайнууд лэ. Зүгөөр ленинскэ захяа ...ёһоор шиидхэгдээгүй зорилгонууд, усадхагда... дутуу дунданууд тухай һайндэртөөшье марта... гээшэбди. Үнэхөөрөөшье, БАМ баригдажа, хүдэлжэ ...рэнэй рельснүүд дээгүүр 42 миллион шахуу тонно ...ажахын ашаа, 5 миллион хүнүүд зөөгдөө. Нүүрһэ бо... ...зөөлгөөр БАМ ниитэ-союзна удха шанартай бу... ...замуудай зэргэдэ гаража, хүндэ ашаатай поезд... ...гүүр хурдан түргэнөөр шуумайлдана. Саашадаа ...Амарай түмэр харгын техническэ талаараа эгээл һай... ...гдаһан түрүү замуудай нэгэн болохо байһаниинь ...Гэбэшье мүнөө эндэхи нютагуудые болбосон... ...болгохын тула ехэ юумэн хэгдэхэ зэргэтэй. Мү... БАМ-да капитальна һомололгонуудай 40 гаран про... ашаглагданхай. Участогуудые электрижүүлхэ, локо... ...ба вагонно депонуудые бариха тухай, БАМ-ай ...нүүдые малталгын хүдэлмэрние түргэдхэхэ тухай, ...гэрнүүдые, социальна, соёлой-ажаһуудалай бусад ...нүүдые бариха тухай эндэ хэлэгдэнэ.

...барилганууд дээрэ бүхы юумэн — электрын элшэ хү... ...галгаһаа эхилээд, хүүгэдэй саадуудые бариха хүрэ... — шухала удха шанартай, БАМ-ай шефүүд тон ехэ ...лэ. Тэдэнэр олон зуугаад миллион түхэригэй барил... ...ралгын хүдэлмэри бэелүүлһэн байна. 400 мянга ...дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, олон ...нүүд, хүүтэдэй саадууд, поликлиникэнүүд, магази... ...убуүд баригдаа. Гэбэшье энээнһээ хоёр дахин ...ехэ барилга хэгдэхэ зэргэтэй. Эдэ жэлнүүдтэ ...шэмэрүүн уларилтай буртаг шэрэнгитэ хизаар нютаг... ...мянга гаран үхибүүд — БАМ-ай үндэһэн хүнүүд— ...юм гэжэ БАМ-ай барилгые эхилэгшэд хаанаһаа ой ...оруулха байгааб даа. Юрэдөөл, барилгашадай он... ...ошохые түхеэрэн бэлдэхэнь эртэ, урдань үшөөл ...хүдэлмэри хүлеэнэ.

...хүндэ, заримдаа үнэхөөрөөшье бэрхэшээлтэй эрхэ ...БАМ дээрэ хүнүүд хүдэлдэг. Тэдэнэр өөһэдынгөө ...болбосон һайнаар амарха эрхэдэ хүртэнхэй. Гэбэ... БАМ-ай һуурин тосхонуудта заримдаа саг зуурын гэр... ...дайралдадаг. Тиимэ гэрнүүдтэ ажаһууха дуратай хү... ...үсөөн байха. Амарай областьдо оршодог барилгын ...Шимановска комбинат БАМ-да зорюулагдаһан ...гэрнүүдэй хэрэгсэл зүйлнүүдые хэдэн жэлэй тур... ...бүтээжэ байнхай. Иимэ гэрнүүд үзэмжэгүй, хүйтэн, ...удынь шанар муутайгаар түхеэрэгдэнхэй юм. Гэхэтэй ...түршэ Яхадай Нерюнгри хотодо тад ондоо дүршэл... «Якутуглестрой» комбинадай үргэлжэ ханатай гэр ...завод тэрэл проектынь детальнуудаар һайн ша... ...продукци гаргадаг байна. Эндэхи гэрнүүд дээрээр ...дадаг, досоонь зохид юм. Энэ дүй дүршэлыень халан ...һанаб!

...хоолой олонхи зүйлнүүд —мяхан, хартаабха, овощ, ...газарһаа» эндэ асарагдадаг. Энэнь үнэтэй боло... ...гдадаг, теэдшье бүхы юумые аяар холоһоо асаржа бо... ...Өөһэдын хүдөө ажахын комплекс тухай бодожо ...хэрэгтэй. Түмэр замай оршондо 1 миллионһоо дээшэ ...мүнөө ажаһууна. Харин хизаарай ашаглагдахада, хүн ...нилээд ургаха байна. Байгал нуурай шадар, Муй... ...хонхор газарта, Витим, Зея мүрэнүүдэй голдо хүдөө ...үйлэдбэридэ таарамжатай газар бии юм. Ойро дү... ...совхозуудта ба БАМ-ай барилгашадай хамһабариин ...цехүүдтэ» һайн дүй дүршэл бии болонхой. Эдез ...ниитэсоюзна программын хэмжээн соо энэ асууда... ...шууд ба үргэлжэ дээрэнь шиидхэхэ шухала.

БАМ-ай түмэр замаар поезднуудай болзорһоо урид ...эхилһэниинь Сибириин болон Алас-Дурнын үйлэдбэ... ...хүсэнүүдэй хүгжэлтые хурдадхаха, байгаалиин бая... ...дай ехэ нөөсэнүүдые ажахыда хэрэглэхэ арга олгохо ...Мүнөө, БАМ-ай рельснүүдэй холбогдоод байхада, ...коллективүүдые эзэн ёһоор хэрэглэхэ, байгаалиин ...хүндэ эрхэ байдалда хүдэлжэ, үнэтэй сэнтэй дүй ...тэй болоһон БАМ-ай хүсэтэй подразделенинүүдые ...зорилгонуудые бэелүүлгэдэ — транспортын объ... ...нүүдые барилгада ба хүгжөөлгэдэ, хото городууд болон ...тосхонуудые түбхинүүлгэдэ, промышленна предприя... ...нүүдые бодхоолгодо саг болзортонь эльгээхэ шухала.

...хахад миллион шахуу дүрбэлжэн километр газар ...—БАМ-ай зоно нимэ хэмжээтэй—апатидай, нүүрһэ... ...түмэрэй рудагай, зэдэй, бусад үнгэтэ ба хоморой ме... ...нүүдай уурхайнууд оршодог. Хүбшэ тайгын бааза дээрэ ...болбосоруулгын ба целлюлозно-саарһанай промыш... ...ность, ой модоной хими саашадаа хүгжөөгдэхэ зэргэтэй. ...үргэн ехэ дайдые үргэлжэ дээрэнь, түсэбэй ёһоор, ала... ...араа замуудые хараада абан ашаглаха. Гансал шэнэ ...ба арга технологи тухай бэшэ, харин оршон той... ...дайдые аршалан хамгаалха тухай мүнөөнһөө һанаагаа ...хэрэгтэй. Хойто зүгэй хүбшэ тайга, гол мүрэнүүд ...мүрнүүд хялбар шуу.

...мүнөөдэр Байгал-Амарай түмэр зам дээрэ һайндэр хү... ...ерэнхэй. Тугүүд болон транспарантнуудаар шэмэглэн ...доһон поезднууд тайгын нэгэ станциһаа нүгөөдэ хүрэ... ...шэб шэнэхэн рельснүүдээр үнгэрэн гараба. Һуурин ...нүүдай хүн зон, үхибүүд поезднуудые угтажа, хүхибэд. ...бүтэн түүхэтэ үйлэ хэрэгэй гэршэ болохо хүсэлтэй байба.

...ашаатай ба хүн зонтой хэдэн зуугаад поезднуудай Хой... Транссибаар шуумайха сагые БАМ-ай барилгашадай ажа... ...илалта дүтэлүүлбэ.

(«Правда» газетын октябриин 2-ой номерһоо).

...ЦИАЛИЗМЫН НАНГИН ЗОРИЛГОНУУДЫЕ БАТАЛАН ХАРУУЛХА

...1984 оной сентябриин 25-... СССР-эй Уран зохёолшо... ...холбооной правлениин ...байгаа Пленум дээрэ ...К. У. Черненкын хэ... «Ажабайдалай үнэн зү... социализмын дээдын нангин зорилгонуудые баталан харуулха» гэжэ эли... амяараа брошюра болгон ... гаргагдаба.

Политическэ литературын хэблэлдэ брошюра барлагдаа.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХҮТЭЛБЭРИ hАЙЖАРУУЛХА

КПСС-эй Хэжэнгын райкомой пленум болобо. Комсомолые партийна талаар хүтэлбэрилгые саашадань hайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолhоо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэhэн үгэнүүдhээ үндэhэлэн, районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилго тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Л. Ц. Цыдыпов элидхэл хэhэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хэбаадаhан Чисаанын совхозой парткомой секретарь С. Р. Баяндуев, Хэжэнгын совхозой директор Г. С. Васильев, Худанай совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Н. Д. Дарижапов, Новокижингинскын поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ З. В. Зубакина, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Д. Т. Намжилов, Худанай леспромхозой партбюрогой секретарь Н. Д. Волков болон бусад КПСС-эй ЦК-гай абаhан тогтоолой гүнзэгы удха шанартай байhые тэмдэглэхэ зуураа, комсомолой организацинуудай хүдэлмэрие партийна талаар хүтэлбэрилгын дутуу дунданууд тухай, саашадаа энэ хэрэгые яажа hайжаруулха тухай тогтоhон байна. Илангаяа залуу үетэнние коммунис ёhоор, ажалда дуратайгаар, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байхаар хүмүүжүүлхэ тухай асуудалда анхаралаа хандуулба.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэhэн 1983 оной июль hарада болоhон партиин райкомой пленумэй тогтоолой хэр дүүргэгдэжэ байhан тухай мэдээсэл КПСС-эй райкомой секретарь В. М. Алексеева хэhэн байна.

Зүбшэгдэhэн асуудалнуудаараа КПСС-эй райкомой пленум зохихо тогтоолнуудые абаа.

Г. БАЛЬЖИРОВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭЙ УУЛЗАЛГА

Прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй хоёр мянга шахуу хүн ээлжээтэ ниитэ полит-үдэртэ хабаадаба. Энэ уулзалгада КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков түрүүтэй партиин обкомой пропагандистска бүлэг ерэhэн байна. Мүн КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Горлов, республикын Верховно Сүүдэй түрүүлэгшэ А. А. Сидорин, КПСС-эй горкомой промышленна таhагые даагша М. Ф. Платонов, арадай депутадуудай Железнодорожно райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Н. И. Васильев болон бусад хүтэлбэрилэгшэд хабаадаа.

Нэгэдэлэй нэгэ цехтэ дүрбэн зуу шахуу хүн суглараа. Тэрэ уулзалгада нүхэр Беляков ерэжэ, КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй баталан абаhан СССР-эй Эдеэ хоолой программын хэр дүүргэгдэжэ байhан тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Энэ талаар орон дотор, мүн республика соо ямар хэмжээнэй хүдэлмэриин бэелүүлэгдэжэ байhые тайлбарилhан байха юм. Түйлагдаhан амжалта тухай тогтохо зуураа, агропромышленна комплексдохи дутагдалнууд болон шиидхэгдээгүй асуудалнуудые элирхэйлэн харуулаа.

Республикын колхоз болон совхозуудай коллективүүд ургаса хуряалгын хүдэлмэрие сагай уларилай орёо байдалда үнгэргэжэ байна. Ороохон, мяхан болон hүнэй продуктнууд гэхэ мэтын эдеэ хоолой шухаг зүйлнүүдтэ гамтайгаар хандаха эрилтэ табигдана гэжэ тэмдэглэлээ. Нүхэр Беляковто эндэ сугларагшад олон асуудалтайгаар хандаhан, тодо hонор харюу хүлеэн абаhан байха юм.

Бусад арбан цехтэ болоhон уулзалганууд дээрэ мэдээсэлэй-пропагандистска бүлэгэй бэшэ гэшүүд элидхэл хээ. Тэндэ мүн лэ ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ тухай хөөрэлдөөн болоо. Богонёор хэлэхэдэ, прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективтэ полит-үдэр эмхитэйгээр, hонирхол татамаар үнгэргэгдэhэн байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

В. ИВАНОВ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

НАЙДАМТАЙ ХҮСЭН

Өрынгөө урдахи hайн hайхан уялгые гүйсэд ойлгожо, хамтын хэрэгэй түлөө ходо хам оролсон, дааhан ажалдаа хүсэ шадалаа гамнангүй, эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр, үнэн шударгыгаар хүдэлдэг, үндэр оюун мэдэрэлтэй хүнүүд лэ хэзээдэ, хаанашье ехэ амжалта түйладаг гээшэ.

Тиимэ хүнүүд манай эгээл үнэтэй баялиг, барагдашагүй алтан жасамнай гэжэ Коммунис партимнай тоолодог. Тэдэнэй арюун hайхан хэрэгые али болохоор дэмжэжэ, урма зоригыень улам бадаруулха, үүсхэл эдэбхиень, баян дүй дүршэлыень үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэдээндэ түшэглэн, үйлэдбэриин бүхы үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхэ зорилго партийна организацинуудай урда табигдана.

Манайшье совхозой hалбари бүхэндэ, үйлэдбэриин коллектив бүхэндэ ажалша бэрхэ хүнүүд нүхэдтөө арюун жэшээ харуулжа, урагшань дахуулжа, ажалай үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлгэдэ, түсэб, уялгануудай дүүргэлтэдэ ехэхэн хубита оруулна. Эдэмнай ажахын урдаа хараха, ёhотойл найдамтай хүсэниинь болоно.

Жэшээ болгон, түбэй hү hаалиин фермын коллективые (даагшань коммунист Н. Р. Рампилов) абаад үзэе. Эндэхид hүүлэй хэдэн жэлдэ ажахы, район соогоо социалис мүрысөөндэ ходо түрүү зэргэдэ ябана. Байгша оной үнгэрhэн найман hарада үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1458 килограмм hү hаажа, район дотороо даб дээрэ хоёрдохи hуурида гаранхай. Тэрэшэлэн фермэ hү hааха, гүрэндэ худалдаха hара, квартал бүхэнэйнгөө даабарие амжалтатайгаар дүүргэдэг.

Үнгэрhэн жэлдэ районойнгоо чемпион болоhон, мүн энэ жэлдэшье бултанhаа холо ехэ hү hаагаад ябаhан суута hаалишан Лидия Доржиевна Чагдурова эндэ хүдэлнэ. Тэрэ байгша оной үнгэрhэн 8 hарада үнеэн бүриhөө 1967 килограмм hү hаанхай. Тиигэжэ энэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 2790 килограмм hү hааха гэhэн социалис уялга абаhан hаа, тэрэнээ 3000 килограммда хүргэхэ гүйсэд аргатай. Энэ hаалишан гансашье өөрөө hайнаар хүдэлөөд ябадаг бэшэ, коллективэйнгээ ажал хэрэгэй түлөө ходо hанаа сэдьхэлээ, халуун анхаралаа хандуулжа, сугтаа ажалладаг нүхэдтөө али болохоор туhалжа, hайн hайхан үгөөрөө, өөрынгөө жэшээгээр тэдэнэй урма зоригые бадаруулжа ябадаг хүн юм.

Нютагай дунда hургуули дүүргэhэн эдир залуу басагад, хүбүүд жэл бүри энэ фермэдэ хүдэлхэеэ олоороо орэнэ. Мүнөө тэндэ 20 гаран комсомол, залуушуул hаалишад, малшадаар ажалладаг. Тэдэнние хүмүүжүүлхэ, hургаха, ажалай али бүхы бэрхэшээлнүүдые дабахадань туhалха талаар Л. Д. Чагдурова, мүн фермын баhал үнинэй бэрхэ hаалишад Х. Т. Батомункуева, Д. Д. Цыбикова, М. Б. Бундаева гэгшэд хүсэ шадалаа, зүрхэнэйнгөө халуун эрмэлзэлые гамнадаггүй хүнүүд. Жэшээнь, Л. Д. Чагдурова hүүлэй хоёр жэлдэ залуу басагад Бимбасу Цыренжапова, Нелли Рампилова гэгшэдые хажуудаа дахуулжа, бэрхэ hаалишад болгоhон байна. Үнинэй дүршэл ехэтэй hаалишан коммунистка Хандасу Тогошиевна Батомункуевагай шабинар баhал залуу hаалишад Светлана Цоктоева, Анна Баинова гэгшэд жэлэй эхинhээ хойшо тус тустаа үнеэн бүриhөө 1500—1583 килограмм hү hаажа, hургагшаhаа ехэшье гээгдээгүй ябаhад. Иимэ жэшээнүүд олон. Тус коллективтэ хүмүүжэhэн залуу hаалишан, КПСС-эй гэшүүн Бадмасу Очиртарова жэлэй 8 hарада үнеэн бүриhөө 1700 шахуу килограмм hү hаажа, район дотороо эрхимлэгшэдэй зэргэдэ гараа.

Коллектив доторoo ажалай hайн hайхан заншал дэлгэрүүлхэ, шэнэ түрүү юумые нэбтэрүүлхэ, социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ талаар фермын партийна бүлэг (парторгнь түрүү hаалишан М. Б. Бундаева), комсомолой цеховой комитет (групкомсоргнь Б. Очиртарова) ехэ хүдэлмэри ябуулна. Эндэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэл ходо шэнэлэгдэжэ, ханын hонин, дайшалхы хуудаhан гэхэ мэтэ хэhа саргаа гаргагдажа байдаг. Агитаторнууд, политинформаторнууд hаалишад, малшадай дунда саг үргэлжэ хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Хонишодоймнай дунда олондо эрхим жэшээ харуулжа ябадаг, жэлhээ жэлдэ үндэр үрэ дүнгүүдые түйладаг хүнүүдшье баhал үсөөн бэшэ. Байгша ондо манай түрүү хонишод Ц. Ж. Цыренжапов, З. Д. Эрдынеева, Ц. Д. Батуева, М. А. Олборсева гэгшэдэй даадаг бригадануудта зуун эхэ хонин бүриhөө 95—100 хурьган түлжүүлэгдээ. Эдэнэр булта үнэн шударгы, олоной хэрэгэй түлөө хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа гамнангүй оролдожо ябадаг юм.

Ахалагша хонишон коммунист Цыремпил Жадамбаевич Цыренжапов тухай онсолон хэлэхээр. Тэрэ ямаршье уларилтай жэлдэ хонидоо шадамар бэрхээр адуулжа, хүсэ шадалаар эрхим hайн байлгадаг, үбэлжэлгын үедэ тэдэнэйнгээ эдихэ үбhэ тэжээл өөрөө бэлэдхэдэг байна. Байгша ондо хонишон сабшалангаа өөрөө уhалаад, багахан звено эмхидхэжэ, тэндэhээ 700 гаран центнер hайн шанартай үбhэ соможо абаа. Мүнөө үбэлжөөнэйнгөө бүхы юумые бэлдэнхэй. Эхэ хонидоо саг соонь искусственна аргаар үрэжүүлээ.

Тэрэшэлэн үнинэй хонишод В. Д. Очиров, У. Д. Батуева гэгшэдэй бригаданууд hүрэгтөө хүсэд хүрэхэ үбhэ, зелёнко баhал өөhэдынгөө хүсөөр бэлэдхэбэ.

Энэ жэлдэ хабар эртэ хурьгадаа эхэнүүдhээнь hалгаажа, хонидые зундаа hайнаар адуулhанай, намаршаг тээ тэдэндэ талха таряа, зелёнко нэмэжэ, эдюулhэнэй ашаар хонишодой бригаданууд үрэжүүлгынгээ хүдэлмэрие саг соонь дүүргэжэ шадаа. Бүхы 4370 эхэ хонид гол түлэб 20—25 хоногто искусственна аргаар үрэжүүлэгдэhэн байна. Эндэ түрүү хонишоднай баhал эдэбхи үүсхэл гаргажа, hайн жэшээ харуулаа. Тиигэжэ ерэхэ жэлдэ январиин эхеэр хурьгадые абажа эхилээбди. Хурьгадые үбэл эртэ абаха гээшэ алишье талаараа ашагтай гэжэ тоолонобди.

Таряа хуряалгын, үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хүдэлмэриин үедэ коммунистнууд, түрүү механизаторнууд үндэр бүтээсэтэй, эрхим шанартай ажалаараа шалгарна. Тусхайлбал, силос, сенаж даралга дээрэ бэрхэ механизатор Н. Г. Цоктоевой хүтэлбэрилдэг оньhожоруулагдаhан отряд онсо шалгаржа, хүдэлмэриин 10 үдэр соо 3500 тонно силос дараа. Эндэ машина техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, бүхы хүдэлмэрие hайнаар эмхидхэхэ талаар отрядай партийна бүлэг (групоргнь В. Ж. Цыренжапов) ехэ оролдолго гаргаа.

Мүнөө партийна тэрэ бүлэг таряа хуряалгада бүхы хүсэеэ шэглүүлэнхэй. Эндэ комбайнернууд коммунистнууд Д. Р. Рампилов, С. С. Лузанов, В. Ж. Цыренжапов гэгшэд таряа хадаха, хуряахадаа даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээнь, үнгэрэгшэ табан хоногой дүнгөөр түрүү комбайнер коммунист Сергей Лузанов бултанhаа ехэ гэхэ гү, али 2000 гаран центнер таряа сохёод, мүрысөөндэ уридлажа ябана. Мүн комбайнернууд Гырыл Дараев, Виктор Цыоиков гэгшэд баhал горитой таряа бункерhаа гаргаа. hүүлэй мэдээгээр совхозой таряанай тоог дээрэ 15 мянга үлүүтэй центнер орооhон буугаа. Тэрэнhээ 2 мянга шахуу центнерынь гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаа.

Байгша ондо таряанай ургасын урда жэлэйхидэ хүрэхэгүйшье паань, ажахын механизаторнууд тэрэнээ богони болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын түлөө айхабтар эршэмтэйгээр мүрысэн ажаллана.

Хүнүүдые үндэр бүтээсэ түйлахаар урмашуулха гуримшье хэрэглэгдэнэ. Табан хоног соо даабаряа үдэр бүри 120 процентhээ доошо бэшэ дүүргэhэн комбайнернууд 15 түхэриг, харин 100 процент дүүргээшэд 10 түхэриг шан абана. Тиихэдэ ургаса хуряалгын эсэсэй дүнгөөр 3000 центнерhээ дээшэ таряа сохиhон хүн — 150 түхэригэй, 2000—2500 центнер хүрэтэр ороохо сохигшод — 100 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэхэ юм.

Тобшоор хэлэхэдэ, совхозой бүхы ажалшад энэ жэлдэ ороохо таряа, хартаабха, овощ, мүн мяха, hү, ноохо гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ, слашадаа бүхы ароан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ үндэhэ hуури табихын түлөө тэмсэжэ байна. Энэ ехэ хүдэлөөндэ ажалай түрүүшүүл, эдэбхитэд, коммунистнууд шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ гэжэ дээрэ хэлэгдэhэн баримтанууд харуулна. Тэдэнэй жэшээгээр хүдэлжэ, үндэр үрэ дүн түйладаг хүнүүд улам олон боложо байhаниинь hайшаалтай.

Гэбэшье түрүүшүүлэйнгээ тоое үшөөл олошоруулха, эрхимээр хүдэлэгшэдэй дүй дүршэлые улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэдэнэй жэшээ дээрэ бүхы хүдэлмэрилэгшэдөө hургаха, хүмүүжүүлхэ гээшэ манай партиина организациин, коммунистнуудай уялга мүн.

Тиимэhээ зоной дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ, үзэл суртал хүдэлмэрие бүри хурса, дайшалхы шанартай, ашаг үрэ ехэтэй болгохо ёhотойбди. Энэ талаар хэхэ юумэмнай үшөөл барагдашагүй ехэ гэжэ hайн ойлгонобди.

Р. ГОНСОРУНОВ,
Хяагтын районой Алтайн совхозой партийна бюрогой секретарь.

Баргажанай районой Хилганын колхоздо залуу хүбүүн Баир Урбагаров hаалишанаар хүдэлдэг юм. Баир 20 үнеэдые даажа абанхай. Тэрэ hү hааха жэлэйнгээ даабарие зунай hаранууta дүүргээ hэн. Баир арбадахи класс дүүргэhээр түрэл колхоздоо хүдэлхөөр үлөө hэн. Сэрэгэй уялгата албаяа дүүргэжэ ерэhээр гурбадахи жэлээ тэрэ hаалишанаар хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hаалишан Баир Урбагаров.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ЭХЭ ОРОНОЙНГОО ХҮСЭ ШАДАЛЫЕ БЭХИЖҮҮЛЭН

Агууехэ Октябриин туг доро арадуудай ленинскэ хани барисаанда түшэглэн, политическэ, экономическа, социальна ба соёлой ажабайдалай бүхы талаар Совет Киргизи айхабтар ехэ амжалтануудые түйлаа юм. Сентябриин 27-до СССР-эй МИД-эй эмхидхэhэн пресс-конференци дээрэ энээн тухай хэлэгдэhэн байна. Киргизэй ССР-эй ба республикын Коммунис партиин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан Киргизэй үдэрнүүдтэй дашарамдуулан, тэрэ үнгэргэгдэбэ.

Киргизэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Д. Ч. Танибекова журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ, ахир түлюур ажахыhаа эхилээд, хүгжэлтэ түгэс промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэри хүрэтэр республикын гаталhан зам тухай хөөрэhэн байна. Агууехэ Октябриин илалтын, ленинскэ партиин, Советскэ Союзай бүхы арадуудай аха дүү ёhоной туhаламжын ашаар киргиз арад мүнөөнэй социалис обществын орьелнууд тээшэ дабшалта хэhэн байгаа гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Мүнөөдэрэй Киргизи хүгжэлтэ түгэс социалис промышленностьтай республика болоно. Совет засагай жэлнүүдтэ тэрэнэй үйлэдбэриин хүсэн 690 дахин дээшэлhэн байна. Хүдөө ажахын материально-техническэ баазань саашадаа хүгжоогдэнэ. Республика дотор барилгын ехэ программа бэелүүлэгдэнэ — гансахан нёдондо жэлдэ шэнэ гэр толлогшодто нэгэ миллионhоо дээшэ дүрбэлжэн метр байрын талмай дамжуулагдаа юм. Национальна соёл болбосоролойнь hалбаран хүгжэлтэ социализмын суртал бодолнуудай хүгжэн мандалгын толотомо жэшээ болоно.

Республикын экономико саашадаа хүгжоогдэхэ, манай социалис Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ республикын ажалшад хубитаяа оруулха юм гэжэ конференцидэ хабаадагшад онсолон тэмдэглэhэн байна.

(ТАСС).

ЖОЛООШОД АМЖАЛТАТАЙ

Каменскын автопредприятиин В. П. Магдалинай жолоодон харгыда гарадаг «ЗИЛ-130» түхэлэй автомашина табан тонноhоо дээшэ бэшэ ашаа шэрэхэ шадалтай. Гэбэшье тэрэнэй оролдосотой ажалаар тус машинын зөөhэн ашаан хэдэн мянган тонноор хэмжэгдэдэг.

Дүршэлтэй бэрхэ жолоошон Вячеслав Петрович арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинhээ арадай ажахын 12,4 мянган тонно ашаа зөөжэ амжаhан байна. Харин түсэбынь 12 мянган тонно байhан. Энэ хугасаа соо автомашинынь ашаанай эрьесэ 1654000 тонно-километр болоно. Тэдэнэйнь 302 мянганиинь — түсэбhөө гадуур.

Энэл хугасаа соо тус предприятиин «КамАЗ» автомашинын жолоошон В. И. Федотов 13,4 мянган тонно арадай ажахын ашаа зөөhэн байна. Тиигэжэ тэрэ табан жэлэйнгээ түсэбые 1,4 мянган тонноор үлүүлбэ. Ашаанай эрьесын дүнгөөршье Владимир Иванович табан жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэнхэй.

Иимэ үндэр бүтээсэтэ ажалайнь үльгэр жэшээ ударидадаг бригадынь гэшүүдые улам ехэ амжалтануудта зоригжуулна. Тус бригада мүнөө хамтын подрядаар хүдэлдэг болонхой.

В. П. Магдалин В. И. Федотов хоёр «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй ударник» гэhэн тэмдэгээр шагнагдаба.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.
Кабанскын район.

Хүдөө ажах ШЭНЖЭЛ

ЗЭРГЭ ЯБУУЛ

Буряадай Статистическэ управлениин м
ёhоор, республикымнай колхоз, совхозууд
хуряагдаха таряаланай 49 процентнь сабш
болгогдон унагаагдаа. Энэ үе соо тэрэн
центнь суглуулагдажа, гектарай 11,1 центнер
ряагдаба. Ургаса хуряалгын эхинhээ хойшо
рай хартаабха малтагдажа, гектар бүриhөө дун
79,3 центнер ургаса абтана. Үнгэрhэн хугасаа
тарай овощ суглуулагдаhан, 48952 гектарай
паар хахалагдаhан байна. Намарай хэшэг
хуряагшад бэлэдхэлэй пунктда 5504 тонно
жэ, хартаабха тушааха түсэбөө 53 процент
процент дүүргээд байнхай.

Алтан намарай эхин — сентябрь hара дүүрэбэ. Республикымнай колхоз, совхозуудта ургаса хуряаха хүдэлмэри үдэрhөө үдэртэ үргэдэнэ. Тиин Буряад оронoймнай агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэд ургасаяа түргэн болзорто гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, ерэхэ жэлэй үрэhэн хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хаахын, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэрые ажалайнгаа эрхим амжалтаар угтахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролдонод.

Наратай сэлмэг hүүлэй үдэрнүүдтэ ажахынуудай механизаторнууд онсо бүтээсэтэйгээр ажаллана. Тиин hүүлэй мэдээгээр, республика доторнай бүхыдөө 239170 гектарай таряан сабшагдаа. Энэ хугасаа соо Баргажанай районой таряашад эршэмтэйгээр ажаллаа гэхэ гү, али бүхыдөө хуряагдаха полиингоо хахадhаа ехыень сабшажа баал болгон унагаагаа. Мүн Хяагтын районд таряанайнь 68 процент унагаагданхай. Баян ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр, hайн шанартайгаар хуряажа абахын тула дурсагдагша районуудай ажахынууд наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ машина, техникэеэ hааадгүй бүтээсэтэйгээр хүдэлгэнэ. Тиихэдэ таряа ехээр таридаг Зэдын, Загарайн, Прибайкалиин районуудай ажахынуудта бүхы ороохото ургамалнуудайнь 41—48 процент сабшагдаа. Энэ бага гээшэ. Мүнөө хүрэтэр хуряалгаяа унжагайруулагшад ургасаяа түргэн суглуулжа, үрдингүй, гээлтэ хоролтодо оруулжа магадгүй юм.

Жэл бүхэндэ ороохо таряа хуряалгаяа унжагайруулдаг дутагдалтай Яруунын районой ажахынууд үнгэрhэн долоон хоногой туршада оройдоол 597 гектарай таряа сабшаа. Мүн Захааминай районд оройдоол 29 процент ороохото ургамалнуудынь баал болгогдон унагаагданхай. Ороохото ургамалнуудаа түргэн болзорто суглуулжа абахын тула эдэ үдэрнүүдтэ илангаяа амяарлан хуряаха хүдэлмэреэ улам үргэдхэхэ эрилтэ табигдана.

Сабшагдаhан таряагаа үни хэбтүүлэнгүй суглуулжа, ороохыень сохижо абаха гээшэ мүнөө үедэ механизаторнуудай гол зорилго мүн. Тиин байгша оной сентябриин 24-нэй байдалаар Бэшүүрэй, Загарайн районуудай ажахынууд унагаагдаhан таряанайнгаа 78—84 процентыень суглуулжа сохиhон байна. Ороохо таряа ехээр таридаг Кабанскын, Улаан-Үдын, Прибайкалиин районуудай механизаторнууд сабшагдаhан таряанайнгаа хахадhаа ехыень хуряажа үрдинхэй. Тиихэдэ энэ хүдэлмэри Заахааминай, Яруунын, Хориин, Хэжэнгын, Зэдын районуудта бирагүйгөөр ябуулагдана гэхэ гү, баал болгогдон унагаагдаhан ороохото ургамалнуудайнгаа оройдоол 37—52 процентыень суглуулжа сохёо. Хатаhан таряагаа түргөөр хуряажа абаагүй эдэ районуудта унагаагдаад, болзорhоо үлүү хэбтэhэн таряанайнь хоолос айража, ороохониинь ехээр гээлтэ хоролтодо орохо бшуу. Тиимэhээ таряа сабшажа унагааха, хатаhан баалнуудые суглуулжа сохихо хүдэлмэринүүдэй хоорондохи зайе заал hаа хорооxо гээшэ мүнөөдэрэй эрилтэ мүн.

Байгша ондо ороохото ургамалнуудай ургаса нютаг бүхэндэ адли hайн байгаагүй. Орой болотор хүйтэрhэнhөө, олохон районуудта тараан набтараар, шэнгэнээр
Мүнөө уридшалан
ходо, Мухар-Шэбэр
гектарай 15,1 це
хэнэй районой кол
зуудта гектар бү
Баргажанай район
нуудта гектарай
нер тараан хуряа
мэhээ жэгдэ бэш
таряагаа hайн ш
богони болзорто
абаха гээшэ мех
дай мүнөөдэрэй ш
рилго болоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ
ка доторной харт
хуряаха ажал ур
hүүлэй мэдээгээр,
Баргажанай, Загар
нуудта хартаабха
дэлмэри урагшат
Яруунын, Хэжэнгын,
Хяагтын районууд
ха хуряаха хүдэ
гэдхэхөөр болоо.
нуудта бүхы тари
процентнь хуряагд

Энэ жэлдэ Бэшүүр
до хартаабхын ур
гектарай 99 центн
дана. Тиихэдэ Кабан
ондо гектарай 100
Шэбэрэй районд
нер ургаса суглуу

Байгша ондо Му
рэй огородшод овощ
ургууланхай. Гектар
дунда зэргээр 167
ургаса абана. Мүн
районой ажахынуу
дой эдеэн элбэгэ
дана. Тэрэшэлэн Хэ
жэнгын, районууд
ургуулагшад гектар
106 центнер ургас
тушаана.

Намарай паар ху
дэлмэри мүнөө түл
Энэ жэлэй сентябр
байдалаар Прибайка
он намарай паар
баряа хахадhаа ү
Энэ хугасаада Үл
Кабанскын, Захаами
нуудай ажахынууд
49—67 процентдэ
байна. Үнгэрhэн доло
гой туршада Мухар
районд 1341 гект
банскын районд 17
та намарай паар
Тиин гэhээ энэ үе
райн район 446 ге
рин Баргажанай район
гектарта намарай па
лаагүй байна.

Ургуулhан ургасаа
хажуугаар ажахынуу
хэлэй пунктнуудта,
лан бэлэдэдэг предпр
та хартаабха, овощ
шаанад. Мүнөө За
гажанай районууд
гүрэндэ худалдаха
үлүүлэн дүүргэнхэй,
Хурамхаанай район
92, Түнхэнэй район 60
дэ хүргөөд бай
районууд даабаряа
үлүүлжэ байнад. Ов
ха талаар Улаан-Үдэ
урда мэтэ түрүүлэ
ажахынууд гүрэндэ
но огородой эдеэ
Мүн энэ хугасаа
скын, Мухар-Шэбэр
нууд бэлэдхэлэй п
—355 тонно овощ
хай. Хуряагдаhан
овощ гутаангүй, гэ
тодо оруулангүй
тула гансашье ажах
шэ, мүн бэлэдхэлэй
хүдэлмэрилэгшэд,
наймаанай эмхинүүд
хон оролдолго гарга

Ургаса хуряаха ха
та хаhаяа түргэнөөр,
нартайгаар, үнгэргэ
колхоз, совхозуудай
коллективүүдэй нанги
го мүн. Тобшолбол,
нүүдтэ поли дээрэ
намарай хүдэлмэрие
гөөр зэргэ ябуулха

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

ХУБИИН АЖАХЫЕ УЛА

Хүдөөдэ ажаhуудаг айл бүхэнэй бууса шадарай участогтай байхынь, мал болон шубуу барихынь тулада таатай эрхэ нүхэсэл бии болгохо. Энэ хадаа СССР-эй Эдеэ хоолой программада эгээл шухалада тоологдоhон зорилгонуудай нэгэниинь мүн.

Бууса шадарай участок байха ёhотой гү гэhэн асуудалаар мүнөө хэншье hэжэг түрэхэеэ болинхой. Эдеэ хоолой программа, мүн 1977 болон 1981 онуудта абтаhан тогтоолнууд эрхэтэдэй хамhабариин хубиин ажахынуудта хүдөө ажахын продукци абалгые үргэдхэхэ шэнэ замуудые, хамтын саадууд болон огородуудые саашадань хүгжөөхэ замуудые нээhэн байна.

Энэ шэнэ арга боломжонууд яажа ашаглагданаб, бууса шадараа газар ба мал ажалые бүри ашаг үрэтэйгээр эрхилхын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб гэжэ тодорхой жэшээ дээрэhээ хаража болоно. Тиимэhээ хүдөөгэй нэгэ айлай хэрэгүүд болон эрилтэ хэрэглэмжэнүүд тухай энэ тэмдэглэлээ эхилхэ дуран хүрэнэ.

hаяхан Волгоградска областиин районуудаар ябажа ерэгдээ. Энэ хадаа хасаг станицануудай оршодог хизаар юм. Тэдэ гол мүрэнүүдэй нуганууудта саад сэсэрлигүүдээр бүрхөөгдэнхэй, ногоорон харагдадаг. Тэрэ ябахадаа, Терновско гэжэ хутор дайража, колхозой механизатор Валерий Серафимович Никуличевайда хүрөөб. Нютагай кооперативна бэлэдхэлэй конторын директор Дмитрий Петрович Прекраснов бидэнние танилсуулаа. Никуличев эгээл hайн мяха ходо оруулжа байдаг гэжэ тэрэ хэлээ hэн.

Тиигэжэ зүб хэлэhэниинь механизаторай буусада оромсоорнай эли болобо. Дүрбэн таhалгатай ехэ гэр, уужам салуу тээлниг, малай дангигар байра — эдэ бүгэдэ таряашанай олон hалбаритай, hайнаар ажаллагдадаг ажахы тухай гэршэлнэ.

Энэ айл нэгэ үнеэтэй, хоёр буруутай, хашарагтай, хоёр поршоонхотой, хоёр ямаатай, хоёр хонитой, дүшөөд гаран тахяа, галуу, нугаhатай. Никуличевтан буруунуудаа шахажа, таргалуулаад худалдадаг. Харин гахайнгаа мяха өөhэдөө эдидэг. Шубуудаа мүн лэ эдидэг. Хонидынь ашаг үрэтэй. Ямаадайнгаа ноохоор бээлэй, шарф, свитернүүдые нэхэдэг. Дүшэн табан соото газараа ехэ тааруугаар хэрэглэнэ. Хартаабха, элдэб овощ болон яблоко ургуулхаhаа гадна, малда эдюулхэеэ хүсы үбhэ таридаг. Энэ айл хилээмэн, саахар ба хүрпээhээ ондоо эдеэ хоол магазинhаа абадаггүй. Гэбэшье энэ айл «натуральна ажахыгаараа» гэхэ гү, али энэ тэрэ эрилтэгүйгөөр өөрынгөөл юумэн дээрэ hуудаг зон гэжэ hанахань буруу.

Бидэнэрэй гаража ошохоёо байхада, гэрэй эзэн Прекрасновта хандажа, гуйhан бэшэ, харин эрилтэ табингяар иигэжэ хэлэбэ: «Магазинда бии боломсоорнь, сепаратор үгэгты. hамгандаа үбэлэй урбуулга дэгэл абахаб. Долоон зуута дублёнко гэнэ гүт? Абахабди. Бии hаань, өөртөөшье абаха hэм».

— Энэмнай мяха тушаадаг хүн ха юм даа,—гэжэ Прекраснов гараад ябахадаа хэлэнэ.—Түрүүшын ээлжээндэ тэрээндэ үгэхэ хэрэгтэй. Иимэ хүнүүдэй ашаар лэ бидэнэр мяханайнгаа бүхы түсэб дүүргэнэбди. Райцентрээ тэжээнэбди, үшөө Волгоградшье эльгээдэгбди.

Никуличевтан шэнги айлнууд мүнөө хүдөөдэ олон болонхой. Тиин энэ айлай жэшээ дээрэ хубиин хамhабариин ажахын ба общество хоорондын харилсаае hайнаар ойлгожо болохо байна.

Никуличев районой потребкооперациин түлөөлэгшэhөө түбхын түрүүндэ юу гуйгааб, зүбөөрнь хэлэбэл, юу эреэб гэжэ анхарагты. Сепаратор эреэ. Гэртээ тоhо абаха арга олгодог энэ орёо бэшэ прибор мүнөө хүдөөгэй айлда тон хэрэгтэй болоhон механизмуудай нэгэниинь мүн.

Бензо-хюрөө болон электронасосууд, үнеэ hааха аппарат ба тэжээл бутаруулдаг түхеэрэлгэ, тэжээл дэбтээн эдеэшүүлхэ оньhон ба теплицэнүүд —промышленна эдэ бүхы продукци хүдөөгэй айлай ажалые хүнгэдхэхэ, тэрэнние улам бүтээсэ ехэтэй болгохо зорилготой. Гэхэтэй хамта Центросоюзай бодомжолон тоолоhоной ёhоор, хүдөөгэй айлай хэрэглэхэ элдэб янзын бага техникэ 1,5—2 миллиард түхэригтэ гаргагдаха ёhотой аад, мүнөө оройдоол 1 миллиард түхэригэй дүрбэнэй нэгэ хубидань гаргагдана. Ондоогоор хэлэбэл, промышленность таряашадай үмэнэ үшөө үритэй байна бшуу.

Гэбэшье эдэ эрилтэнүүдые хангахадаа, нютагай үүсхэлэй үүргые тоонгүй байжа болохогүй. Арадай хэрэглэлэй эд товар бүтээн гаргаха хэрэгые эрхилдэг нютагай органууд хүдөөгэй айлда хэрэгтэй юумэ үлүү ехээр гаргахаар түсэбөө табиха аргатай. Тэдэнэр хүдөөгэй айлай эрилтэ хэрэглэмжые хододоо анхаралдаа байлгаха, түсэбөө табихадаа, тэрэнииень хараада абаха, мүн булын түсэбhөөнь, сэдьхэлэйнь байдалhаа, ажаhуудалhаань, этигэл найдабариhаань ниитын экономико бүхы дээрээ дулдыдаха юм гэжэ мартаха ёhогүй.

Мүнөөнэй хүдөөгэй айлай промтоварна эрилтэнүүд тухай хэлэхэдээ, 20—30-аад онуудайхидал тэдэнэй керосин, зуруул ба бүд хотоhоо эрихэеэ болиhондонь баярламаар аа даа. Механизатор Никуличев өөрынгөө ажахыда хонидтойшье hаа, кооператорнуудhаа оодон дэгэл бэшэ, харин үнэтэй модно дублёнко эринэ бшуу. Мүнгэн тэдээндэ бии. Тиигээд гоё hайхан хубсаhа тэрэ юундэ абахагүйб? Энэ хадаа хүдөөгэй зоной ажана байдалай улам hайжаржа байhанай үшөө нэгэ гэршэ мүн. Гэбэшье эндэ баhа бэрхэшээл бии. Дурсагдагша Центросоюзай мэдээгээр, кооператорнуудай эд товарайн нөөсэ 1983 оной туршада 1 миллиард 560 түхэригөөр ехэ болоо. Тиин энээнэй ехэ бололгонь эд товарай эрьесын ургалтаhаа 1,7 дахин ехэ байна. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, нэгэ талаhаа, хүдөөгэй магазинуудта элдэб хэрэгсэлнүүд дүүрэн, харин, нүгөө талаhаа, тэндэхи зон нилээд олон ушарта хэрэгтэй юумээ худалдан абаха аргагүй байна.

Хүдөөгэй гэр бүлэдэ юун хэрэгтэйб гэжэ энээнhээ урагша хэлэбэбди. Харин мүнөө хубиин хамhабариин ажахы обществодо юу үгэнэб гэжэ хөөрэлдэе. Манай жэшээ болгон абаhан механизатор Никуличев жэлэй туршада амидын шэгнүүрээр мянг
килограмм мяха коопе
бэлэдхэлэй конторо
даа.

Энэнь ехэ гү, али б
Айхабтар ехэ. Орон
хүдөөгэй бүхы ай
оруулалсан тоолоод
нэгэ гэр бүлэ жэлэй
дунда жэшээгээр 23
грамм мяха абадаг,
гээ 30—35 килограмм
рэндэ худалдадаг бай
тадаа эдэ айлнуудай
миллион болоно. Тэд
гуша гаран процент
шадараа мал баридаг
байна. Тиигэбэшье үлэ
ороной хүдөө ажахы
продукциин 25 гаран
тые, мүн 60 процент
ха, 32— овощ, 29—
лон hү абадаг байха

Хүдөөгэй зон
гол түлэб эдеэ хоолоо
гахаhаа гадна, нилээ
юумэ гүрэндэ худ
Хартаабха бэлэдхэлэй
дэнэй оруулдаг хубиин
процент, овощ— 8,

ЭРХЭ ТҮЛӨӨЛГЭЕЭ ХЭРЭГЛЭН...

комисси, депутадуудай бүлэгүүд, олониитын бусад организацинууд эдэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа хүдэлмэрээ улам һайжаруулха уялгатай. КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленум дээрэ продукциин шанар һайжаруулха шухала гэжэ заагдаһан гээшэ. Гэбэшье хэдэ хэдэн предприятинууд муу шанартай продукци гаргажа үргэлжэлһөөр. Эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд, кондитерскэ болон макаронно фабриканууд, «Бурятмясопром» нэгэдэл муу шанартай продукци үйлэдбэрилнэ. Жэшээлхэдэ, макаронно фабрикын 75 тонно продукци энэ жэлдэ гологдоһон байна.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он), февралиин (1984 он) Пленумүүд дээрэ үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлэн, ажалай бүтээсэ түсэбһөө гадуур 1 процент нэмээхэ, продукциин өөрын үнэ сэн 0,5 процентээр доошолуулха зорилго табиһан юм. Олонхи предприятинууд партиин энэ даабарие дүүргэнэ. Үнгэрһэн жэлдэ 6 предприяти ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, 5 предприяти продукциин өөрын үнэ сэн доошолуулха түсэбөө дүүргэһэн байна. Байгша оной 7 һарын туршада «Буржелезобетон» нэгэдэлэй нэгэдэхи филиал, макаронно, кондитерскэ фабриканууд, нарин сэмбын комбинат, городой һүнэй комбинат үйлэдбэрилһэн продукциингаа өөрын үнэ сэн дээшэлүүлхэ түсэбые холо үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Хүн зониие хангаха асуудалда арадай депутадуудай районно Совет саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг. Тодорхойлон хэлэбэл, байгша оной найман һарын туршада хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түсэб 102,3 процент дүүргэгдэбэ. һүүлэй хоёр жэлэй туршада ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинууд 22 шэнэ зүйл нэбтэрүүлжэ, хуушан оньһон түхеэрэлгэнүүдэй орондо шэнэ 80 ондоо түхэлэй оньһон түхеэрэлгэ тодхобо. Гэбэшье ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ харюусанагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тус албанай предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд 1983 ондо баталан абаһан «Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые хүгжөөхэ ба һайжаруулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые үшөөл хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай материально-техническэ үндэһэ һуурие саашадань хүгжөөхэ, хангалгын шанарые һайжаруулха шухала гээд тус тогтоол соо заагдаһан байгаа. Гэбэшье, энэ талаар мүртэй юумэн хэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, «Луч» гэжэ банно-прачечна нэгэдэл хүн зонһоо хубсаһа хунар тушаан абадаг пунктнуудай тоо олошоруулха түсэбөө дүүргэнэгүй.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудта үйлэдбэриин талмайнууд һайнаар хэрэглэгдэнэгүй. «Бурятбытхимчистка» нэгэдэлдэ 1979 онһоо хойшо шубуунай нооһоор хэгдэһэн зүйлнүүдые сэбэрлэхэ КХ-419 түхэлэй, мүн хибэсүүдые сэбэрлэдэг машинанууд хүдэлгэгдэнэгүй. Тэрэшэлэн банно-прачечна нэгэдэл 130 мянган түхэригэй шэнэ түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэжэ шаданагүй. Тус нэгэдэлэй олонхи участогуудта хүдэлмэришэдэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал олгогдоногүй гээд шүүмжэлхэ хэрэгтэй. Энээнһээ шалтагаалан, кадрнуудай оролго, гаралга олошорно. Тиихэдэ районой предприятинууд болон организацинууд хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудта муугаар туһална.

Районно Соведэй гүйсэдком худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой материально-техническэ үндэһэ һуурие саашадань хүгжөөхэ, бар хүсөөр хэгдэдэг ажалые оньһожоруулха, хангалгын шанар һайжаруулха талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулһан байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада промышленна эд бараанай, эдеэ хоолой 6 магазин, «Багульник» кафе, һүнэй кухни болон бусад хэдэ хэдэн объектнүүд ашаглалгада оруулагдаа.

Гэхэтэй хамта, районно Соведэй гүйсэдком, саг үргэлжын комиссинууд худалдаа наймаае хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна, магазинуудые барижа тушааха болзор олонхи ушарта унжагайруулагдана. Саашадаа иимэ ябадалтай эбсэхэ ёһогүйбди.

Соёлой ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эд бараа үйлэдбэрилхэ асуудалда манай парти болон правительство ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ. Энэньшье ойлгосотой. Районно Совет предприятинууд болон организацинуудта тусхай даабари үгэжэ, эд бараа дэлгэрүүлхын түлөө зохихо хэмжээнүүдые абажа байдаг юм. Районоймнай промышленна предприятинууд энэ талаар зарим тэды амжалтануудтай. Жэшээлхэдэ, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха байгша оной 8 һарынгаа түсэб 103,6 процент дүүргэгдэв.

Зүгөөр олонхи предприятинууд КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Республика дотороо соёлой ба ажаһуудалай, ажахын хэрэгсэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол үшөөшье хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ.

Районоймнай ажалшад ороной Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа, колхоз, совхозуудта ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Мүнөө жэлдэ бидэ 2660 тонно үбһэ, 445 тонно набшаһата мүшэр бэлэдхээбди, таряа хуряалга дээрэ 53 автомашина мүнөө хүдэлжэ байна.

Октябрьска районой ажалшад үйлсэнүүд болон тротуарнуудаа, сэсэрлигүүд болон талмайнуудаа болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Ганса 1983 ондо, мүн байгша оной 8 һарын туршада энэ хэрэгтэ 2 миллион түхэриг мүнгэн гаргашалагдаад байна. Районно Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ энэ асуудалнууд ходо зүбшэн хэлсэгдэдэг, хэмжээнүүд хараалагдадаг юм.

Соведэй сессинүүд, мүн гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг. Тиихэдэ саг үргэлжын комиссинуудай заседанинууд дээрэ һүүлэй хоёр жэлэй туршада 122 ондоо асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын талаар, түсэблэлгын-бюджетнэ, физкультура ба спортын талаар саг үргэлжын комиссинууд хүдэлмэрээ илангаяа һайнаар ябуулна. Гэхэтэй хамта саг үргэлжын зарим комиссинууд өөрынгөө арга боломжонууд ба эрхэ түлөөлгэнүүдые гүйсэд һайнаар хэрэглэнэгүй, баталан абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хиналта һулаар бэелүүлнэ.

Район доторнай депутадуудай 15 бүлэг тоологдодог. Тэдэнэй хүсөөр һунгагшадай захяанууд урагшатайгаар дүүргэгдэнэ.

«Советтэ хүдэлһэн хүн бүхэн хамагай түлөө харюусалгатай» гээд тон зүбөөр хэлсэдэг. 1984—1985 онуудай экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэлтэ районно Соведһээ сэхэ дулдыдаха ёһотой. Тиимэ эрилтэ КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленум табиһан байна. Энэ эрилтые дүүргэхэ гээшэ манай тон шухала зорилго мүн болоно.

В. КОЛЕСНИКОВ,
Улаан-Үдын Октябрьска районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ТОДО ХУРСААР ЗУРАГЛАХА

БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Манай республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, XI табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын, оронойнгоо Эдеэ хоолой программа бэелүүлгэдэ горитойхон хубитаяа оруулхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байна. Табан жэлэй түрүүшүүл, ажалша коллективүүдэй алдарта хэрэгүүд тухай хөөрэһэн манай хүдөөгэй корреспондентнүүдэй бэшэгүүд үдэр бүри газетымнай редакцида орожол байдаг гээшэ.

Республикымнай ажахынуудай гол һалбари болохо хонин ажалай хүгжөөлтэдэ, энэ һалбариин түрүүшүүлдэ зорюулагдаһан бэшэгүүд олон. Манай эдэбхитэдэй нэгэн Р-Д. А. Ширабоной эльгээһэн мэдээсэлнүүд газетымнай хуудаһанда саг үргэлжэ толилогдодог. Энэшье удаа Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишод Э. Б. Батуевай, В. И. Рычковой ажал, хэрэгүүд тухай тодорхойгоор бэшэһэн байна. Үсэд нэтэрүү оролдолгын ашаар эдэ хонишод түсэбһөө гадуур 5—6 центнер нооһо хайшалжа тушаагаа.

Хориин районой Тээгдэ нютагһаа Ц-Х. Гомбодоржиевагай эльгээһэн бэшэгүүдые олоор абадагбди. Хүдөө бэшэгшэ тус районой Хүрбын совхоздо хонидой нооһо хайшалалгада бэлдэлгэ, тэрэнэй ябаса тухай ходо мэдээсэжэ байгаа. Нооһо хайшалалгын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илагшад В. Смирнов, Б. Пурбуев, Д. Доржиев гэгшэдые магтан зураглаһан байха юм. Гадна хүдөө бэшэгшэ һаалишад Е. Дабаевагай, В. Мухамедзянова гэгшэдэй түсэб, даабаринуудые үлүүлэн дүүргэжэ байһан тухай дуулгаа һэн.

Прибайкалиин районой һүн һаалиин фермэнүүдэй, мал шахан таргалуулдаг гүүртэнүүдэй коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл тухай манай хүдөө бэшэгшэ П. К. Халтанов ходо мэдээсэдэг. «Прибайкалец» колхозой Эрхилигэй, «Зырянский» совхозой Ангырай, энэл фермын түрүү һаалишад Л. В. Корнаковагай ажал хэрэгүүдые магтаһан бэшэгүүдые абаабди. Тиихэдэ «Ильинкинский», «Зырянский» совхозуудай мал адуулагшад, районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй наг шэбхэ поли дээрэ гаргажа байһан тухай бэшээ бэлэй. Районой ажахынуудта тэжээл бэлэдхэлгые һайнаар ябуулжа байһан коллективүүдые нэрлэһэн мэдээсэлнүүдынь газетымнай хуудаһанда толилогдоо.

Жэлэй эхинһээ түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ ябаһан Түнхэнэй районой Саянай совхозой Охор-Шэбэрэй, Баргажанай районой Бодоной совхозой һүбын һүнэй фермэнүүдэй коллективүүд тухай манай штатнабэшэ корреспондентнүүд И. Федоров, Ц. Э. Тогонов гэгшэд бэшэһэн байна.

Борьёо, Эгэтэ, Хөөрхэ нютагуудта шэнэ ба боро газар элдүүрилэгшэдые магтан зураглаһан бэшэгүүдые Зэдэһээ Ц. Ц. Сагалеев, Ярууна һаа Д. О. Ширабон, Хэжэнгэһээ Д. Доржигутабай гэгшэд газетымнай редакцида эльгээгээ һэн.

Манай штатнабэшэ корреспондентнүүд Б. Сотнич, Ж. Бадмаев, А. Нагаслаев гэгшэдһээ тэжээл бэлэдхэгшэдэй, таряашадай, һаалишадай түсэб даабаринуудаа дүүргэжэ байһаниие гэршэлһэн мэдээсэлнүүд абтаа.

Гэхэтэй хамта хүдөө ажахын шухала кампанинуудай үедэ олоор ороһон бэшэгүүдые бултыень толилхо арга боломжо олдодоггүй гээшэ. Юуб гэбэл, хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг үндэр бүтээсэтэ техникэ болон машинануудай саг үргэлжэ олон боложо байһан үедэ тус кампанинууд богонихон болзорто үнгэргэгдэнэ ха юм. Тиимэһээ саг болзорто эльгээгдэһэн удха түгэлдэр бэшэгүүд нэн түрүүн толилогдодог. Заримдаа нүхэд Ц-Х. Гомбодоржиева, П. К. Халтанов болон бусадһаа ажалша коллективүүдэй хэрэгүүд тушаа миил юрэнхы дээрэнь хэлэгдэһэн, баримтануудаар тон үсөөн бэшэгүүд ерэдэг. Иимэ бэшэгүүдээ толилогдоогүй үлэһэниинь ойлгосотой ааб даа. Ажалай түрүүшүүлэй алдарта хэрэгүүдтэйнь танилсажал, тэдэнэй дүй дүршэл һайн һайхан хүсэл бодолыень, абари зангыень ажабайдалда эдэбхитэйгээр хандадаг мэдэрэлыень тобойсо харуулһан бэшэгүүд лэ һонирхолтой байдаг.

Мүнөө үедэ хүдөөгэй ажалшадта айхабтар ехэ харюусалгатай хаһа хүрэжэ ерэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ таряа хуряалга түлэг дундаа ороо, ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ шухала хэрэг үргэлжэлһөөр, малаа намартаа һайнаар шахан таргалуулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, хонидоо искусственна аргаар саг болзортонь үрэжүүлхэ, 1984—1985 оной малай үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлдэхэ гэһэн хойшолуулашагүй хүдэлмэри хүдөөгэйхидэй анхаралые эзэлнэ. Эдэ бүхы ажал хэрэгүүдэй яажа бэелүүлэгдэжэ байһан тухай хододоо бэшэжэ, мэдээсэжэ байха гүйлтатайгаар газетын редакци хүдөө бэшэгшэдтэй хандана.

«БУРЯАД ҮНЭН» газетэдэ бэшэһэнэй һүүлээр

«НОБШОРЖО БАЙҺААР...»

Энэ жэлэй августын 9-дэ толилогдоһон шүүмжэлхы иимэ статья доторхи баримтануудай зүб байһаниинь тодоруулагдаа. Дурсагдагша статья «Гигант» колхозой парткомой ээлжээтэ заседанида зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Тиихэдэ тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Лукашевичэй, парткомой секретарь нүхэр Яковлевай тоосоон районой штабай зүблөөн дээрэ шагнагдаа юм.

Колхозой отделенинүүдтэ нээмэл партийна суглаанууд үнгэргэгдэһэн байна. Звено бүхэндэ даабари тодорхойлогдожо, ажалай түлөөһэн, социалис мүрысөөнэй гуримууд таарамжатайгаар зохёогдожо, социалис уялганууд абтаа. Звенонуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүнгүүд табан хоног бүридэ согсологдожо, эрхимлэгшэдтэ улаан вымпел мүнгэн шантайгаар барюулагдана.

Һүүлэй мэдээгээр «Гигант» колхоздо бүхы сабшалангайнь 99,5 процентнь сабшагдажа, 2200 тонно үбһэн бэлэдхэгдэһэн, 1160 тонно сенаж, 2230 тонно силос дарагдаһан байна. Үбһэшэдэй звенонуудта районой болон Шэнэ-Бэрээнэй соёлой байшангай агитбригаданууд таһалгаряагүй айлшалаа гэжэ партиин Загарайн райкомой секретарь Э. Долхонова мэдээсээ.

Улаан-Удын локомотив-вагон заһабарилгын заводой поликлиникэдэ Е. Е. Иванова хүүгэдэй врачаар хүдэлдэг. Урин зулгы зантай Ероника Ефимовнада үхибүүд дуратай, түрэлхидынь зохидоор тэрэниие угтан абадаг. Манай штатнабэшэ фотокорреспондент В. Муллерай зураг дээрэ Е. Е. Ивановагай эхир Алеша, Антоша Евтушенкэнүүдтэй хөөрэлдэжэ байхыень харанат.

ХҮҮГЭДЫЕ УРИНА

Һуралсалай жэлэй эхилхэтэй сасуу районой пионернүүдэй байшан үүдэеэ үргэнөөр нээжэ, хүдэлмэреэ һэргээбэ. Таһалгануудынь заһабарилагдаа, шэмэглэгдээ, харуулан ойлгуулгын зүйлнүүд шэнэлэгдээ. Мянга гаран үхибүүд эндэ өөр өөрынгөө хүсэлөөр, шуналаар кружогуудые шэлэхэ юм.

Байгша ондо 23 кружок хүдэлхэ. Тэдэнэй хахадынь шахуу техническэ шэглэлтэй. Радиотехническэ шэнэ кружок нээгдээ. Тиихэдэ Харланай дунда һургуулида тусхай филиал нээгдэжэ, эдир конструкторнуудые уриба.

Потанино тосхондо радиоэлектроникын, Бэшүүрэй 2-дохи дунда һургуулида эдир аяншалагшадай, кролигуудые үсхэбэрилэгшэдэй, Бэшүүрэй найман жэлэй 5-дахи һургуулида эдир техникүүдэй кружогуудай филиалнууд нээгдэһэн байна.

Эдир үетэниие гоё һайханда дуратайгаар, патриотическа, интернациональна мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. 90 хүбүүд, басагад интернациональна хани барисаанай клубта бэшүүлээ.

В. БОРИСОВ.
Бэшүүрэй район.

ТАСС АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЗАЛАН СЭХЭ ПОЛИТИКА

БРАТИСЛАВА. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 39-дэхи сесси дээрэ оруулагдаһан совет эб найрамдалта үүсхэлнүүдые дэлхэйн бүхы оронуудай ниитын ба политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, хэблэлэй органууд халуунаар һайшаан угтаба.

Советскэ Союзай эб найрамдалта шэнэ дурадхалнууд онсо удха шанартай байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, США-гай зонхилхы бүлэгөөрхидэй дай жүрөөдэһэн политикаһаа, сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо, бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааралсаха гэһэн һанашалгануудһаа уламжалан, уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй болоһондо дэлхэйн арадуудай һанаагаа зобохонь гайхалтайшье бэшэ. США ядерна дай үүдхэхэдээ болохо байна гэжэ «Правда» газетэ бэшэнэ. Эб найрамдалые бэхижүүлхэ, ядерна буу зэбсэгүүдые үгы хэхэ, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар шэглүүлэгдэһэн залан сэхэ политикадаа үнэн байһанаа СССР батаар гэршэлэн харуулба гэжэ газетэ үргэлжэлүүлнэ. Иимэ хараа шэглэл хүн түрэлтэнэй ажабайдалай аша туһада гүйсэд харюусана, Советскэ Союз тэрэниие бэелүүлгэдэ тон харюусалгатайгаар хандана.

КАБУЛ. Дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ гээшэ манай гадаадын политикын гол зорилго болоно гэжэ СССР үшөө дахин баталба гээд Бахтар агенствын шэнжэлэл дотор заагдана. Замбуулинай дайдые имагтал амгалан тайбан зорилготойгоор, хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэглэхэ гээшэ Советскэ Союзай эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд болоно. Энэнь уласхоорондын орёо түгшүүрилтэй байдалые һулаарулха гэһэн зорилготой бшуу.

САН-ФРАНСИСКО. Бэеэ дааһан байдалтай бусад гүрэнүүдэй ниитын- политическэ байгуулалтые буруу һүргэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн гүрэнэй терроризмын политика болон гүрэнүүдэй али бүхы ябуулгануудые бэелүүлгэхэгүй тухай ООН-ой Генеральна Ассамблейн тогтоолой проект хадаа түүхэтэ шухала удха шанартай документ болоно гэжэ «1984 ондо эб найрамдалай түлөө дуугаа үгэгты» гэһэн дайнда эсэргүү нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Дж. Винсент хэлээ. Энэ тогтоолой проектые СССР дурадхажа оруулһан байгаа. «Ядерна буу зэбсэгэй үе сагта Вашингтоной бэелүүлжэ байһан гүрэнэй терроризмын эзэрхэг түримхэй, нүидхэлтэ политика туйлай ехэ хойшолонгуудтай байна», — гэжэ тэрэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Дэлхэйе эзэрхэн зонхилхые эрмэлзэжэ, США бэеэ дааһан байдалтай гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааралсана, Никарагуагай арадта эсэргүү сонсхогдоогүй дай үүдхэнэ.

МЕХИКО. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, ядерна дайнай аюулые сараха талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай тодорхой дурадхалнууд Вашингтониие тээлмэрдүүлбэ гэжэ «Ультимас нотисиас де эксельсиор» газетэ бэшэнэ. Уласхоорондын байдалай шахардуу шангэ болоһоной түлөө США гэм зэмэтэй гэжэ Советскэ Союз тон зүбөөр тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Мүнөө үеын шухалын шухала асуудал болохо буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, Советскэ Союзай ба США-гай хоорондо амгалан тайбан байдал хангаха гэһэн СССР-эй дурадхалнууд уласхоорондын байдалые гуримшуулха арга олгохо байна гэжэ США-гай эб найрамдалай соведэй гүйсэдхэхэ директор М. Майерсон ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 39-дэхи сесси дээрэ Советскэ Союзай оруулһан бүтэмжэтэй һайн шэнэ үүсхэлнүүдые бидэ гүйсэд дэмжэнэбди гэжэ Афганистанай гадаадын хэрэгүүдэй министр Ш. М. Дост мэдүүлээ.

Совет дурадхалнууд хадаа империализмын харата ябуулганuудта эсэргүү тэмсэлдэ хүгжэжэ байгаа оронуудай арадуудые зоригжуулна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Замбуулинай дайдада буу зэбсэг бүтээн гаргуулхагүй гэһэн совет үүсхэл тон шухала удха шанартай байна.

Бэеэ дааһан байдалай бусад гүрэнүүдтэ дайгаар халдажа орохо, хашаха харшалха гэһэн ябуулгануудые болюулха тухай СССР-эй ондоо дурадхал шухала удха шанартай байна гэжэ Ш. М. Дост тэмдэглэбэ.

ХАНОЙН АЖАЛШАДАЙ АМЖАЛТАНУУД

ХАНОЙ. Гайхамшагта һайндэрэй—француз империалистнуудһаа Ханойе сүлөөлһөөр 30 жэлэй ойн урда тээ экономическа ба социальна байгуулалтада Вьетнамай ниислэл хотын ажалшад үндэр ехэ үрэ дүнгүүдые туйлаба гэжэ Ханойн арадай Соведэй эндэ болоһон ээлжээтэ сесси дээрэ тэмдэглэгдээ.

Ханойнхид ойн баярай хүндэлэлдэ габшагай ажалай вахтада жагсахадаа, гүрэнэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гэжэ сесси дээрэ тэмдэглэгдээ. Байгша оной юһэн һарын туршада үйлэдбэрилэгдэһэн промышленна продукциин өөрынь үнэ сэн, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 14 процентээр хямдарба. Олон мянгаад айл бүлэ мүнөөнэй болбосон һайн гэрнүүдтэ нүүжэ ороо. Социально-ажаһуудалай ба соёлой хангалгын барилганууд үргэнөөр бодхоогдоно, ниитын транспортын хүдэлмэри һайжаруулагдана.

НИГЕРИИН АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

ЛАГОС. Нигериин хото городууд болон һуурин тосхонууд национальна тугуудаар шэмэглэгдэнхэй. Энэ хадаа национальна һайндэрөө—бэеэ даадан байдалайнгаа 24 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байһан Африкын эгээл олон хүн зонтой гүрэн болоно.

Бэеэ даадан байдалтай болоһонһоо хойшо Нигериин арад горитой ехэ амжалтануудые туйлаа. Нефть олзоборилгын һалбари хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Ороной элдэб районуудта нефтехимическэ, металлургическа, текстильнэ, авто-хабсаргалгын, судна заһабарилгын предприятинууд байгуулагдаа. Врачнуудай тоо 3 шахуу дахин олошоруулагдаа, бүхы шахуу штадуудта ехэ ехэ больницанууд баригдаа. 1992 он болотор үзэг бэшэггүйдэлгые сүм усадхахаар түсэблэгдэнэ.

ЖЭЛ БҮРИИН УУЛЗАЛГА

НЬЮ-ЙОРК. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай түлөөлэгшэдэй жэл бүриин уулзалга ООН-ой штаб-байшан соо нээгдэбэ. Уласхоорондын үргэн олон асуудалнууд, тэрэ тоодо буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, дэлхэйн элдэб районуудта боложо байһан хёмороо зүришэлдөөнүүдые гуримшуулха, уласхоорондын экономическа шэнэ гурим тогтоохо гэхэ мэтэ асуудалнууд энэ хуралдаанай зүблэхэ зүйлдэ табигдана.

Индиин түлөөлэгшэ Г. Партхасаратхи уулзалгые нээхэдээ, ядерна дайнай аюул улам һүжэржэ байна, тиимэһээ дайнай хёмороо зүришэлдөөнүүдые усадхахын тула бүтэмжэтэй һайн хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй гэжэ тэмдэглээ. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронууд уласхоорондын байдалые гуримшуулан шиидхэлгэдэ хубитаяа оруулхаар бэлэн юм гэжэ тэрэ хэлэбэ.

...РЬБАЖУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

...нууд оруулна. Энэ тоо хадаа таряашадай хубиин ажахыда мал ажал хүгжөөхэ талаар хэгдэһэн олон жэлэй оролдолгын аша үрэ мүн. Тусхайлбал, хубиин эбэртэ бодо малай тоо найман жэлэй туршада 60 мянган толгойгоор олошороо. Энэ мяхыень эд хэрэглэгшэдэй коопераци худалдан абаад, областиин городууд болон тосхонуудта дам худалдадаг.

Гэхэтэй хамта хубиин малые ашаглаха ондоо, договорно зам бии юм.

Ниитын ажахынууд хүн зонтой договор баталдаг. Энээнэй ёһоор хүдөөгэй айлнууд мал тэжээгээд, тэрэнэй мяхыень гү, али һүеынь бэлэдхэлэй сэнгээр колхоз, совхоздо худалдаха гэһэн уялга абадаг. Харин тэдэнь хүн зондо үбһэ тэжээлээр, мүн бусад зарим зүйлнүүдээр туһалдаг. Тиигээд хүн зоной оруулһан мяхые өөрынгөө түсэб дүүргэлгэдэ нэмэрилүүлдэг. Мүн ниитын ажахы өөһэдынгөө хүдэлмэрилэгшэдһөө бага шэгнүүрэй мал худалдажа абаад, тэрэнниие томо болоторнь шахаад, абтаһан мяхыень түсэбэйнгөө дүүргэлтэдэ оруулха эрхэтэй.

Жэшээнь, Львовско областиин ажахынууд гүрэнэй үмэнэхи түсэбөө дүүргэхын тула бууса шадарай ажахынуудые нилээд ехээр хэрэглэдэг болонхой. Хубиин мал тэндэ олон. Юундэб гэхэдэ, тус областиин бүхы үнеэд, олон гахайнуудай хахадынь хүдөөгэй айлнуудта байна. Колхоз, совхозууд тэдэнииень олошоруулхын тулада тугал, поршоонхо, тахяануудые хүн зондо дуратайгаар худалдадаг, таряашадта тэжээлээр туһалдаг. Эдэ бүгэдын ашаар мал ба һү хүн зонһоо худалдан абаха тухай олон арбаад мянган договор баталагдаһан байха юм.

Эдэ бүгэдэ һайн лэ гээшэ. Гэбэшье энэ хэрэгтэ хазагай ябадалай гаргагдадагынь харамтай. Жэшээнь, зарим нютагуудта (тэрэ тоодо Львовско областьдошье) колхоз, совхозууд ниитын мал ажалые хүгжөөлгэдэ ушаруулһан дутагдалнуудаа далдалхын тулада хүн зонтой ямаршье договор баталангүйгөөр тэдээнһээ бүдүүн малыень худалдажа абаад, саашадань хүшэлүүлэнгүйгөөр гүрэндэ дам худалдадаг байха юм. Мүн хүнүүдэй малаа кооперативна бэлэдхэлэй конторододо бэшэ, харин колхоздо худалдахынь тулада элдэб мэхэ гохо гаргадаг байна. Зарим ушарта мяха дээшэлүүлэгдэһэн сэнгээр худалдан абажа, үлүү мүнгэ түлэдэг, харин бусад ушарнуудта колхозникүүдэй дураараа малаа худалдахыень хоридог байха юм. Заримдаа энээндэнь юун туһа болоноб гэхэдэ, кооператорнууд дурадхагдаһан мяхые тэрэ дарыдань худалдан абажа шададаггүй, хүн зоной ехэтэ абахаяа хүсэһэн эд товарнуудые хэрэглэн, ондоо бэлэдхэлэй конторынхидые булижа гарахые оролдодог.

Эдэ бүгэдые бодомжолон үзэхэдөө, хүдөөгэй айлнуудай продукциие худалдан абалга эмхидхэхэ гээшэ ямар орёо, ямар нарин хэрэг бэ гэжэ үшөө дахин һанахаар. Тэрээндэ хабаатай хүнүүд энэ хэрэгтэ үнэн сэхээр, үнэхөөрөө гүрэн түрын аша туһые сахин хандаха ёһотой гэжэ үшөө дахин этигэмээр. Мүн эндэ партийна хиналта, партийна нүлөө бэелүүлхэ кадрнуудые шадамараар хүмүүжүүлхэ гээшэ тон шухала. Эндэ багаханшье алдуу гаргажа болохогүй. Юундэб гэхэдэ, тэдэниие хүн зон тон хёрхоор адаглан обёордог.

Тобшолон хэлэбэл, мүнөөнэй хүдөөгэй айл хадаа ороной агропромышленна комплексын угаа шухала үүрынь болонхой. Тиин эндэхи хэрэг байдал ямар бэ, тэрээнһээнь лэ эдеэ хоолой асуудалые шиидхэхэ талаар партиин хараалһан түсэбүүдэй амжалтатайгаар бэелэлгэнь дулдыдаха юм.

М. ЗАРАЕВ.
(«Правдын» пресс-бюро).

ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

СЭГНЭШЭГҮЙ ТУҺАЛАМЖА

Архивай документнүүдтэ үндэһэлэгдэһэн энэ статья соогоо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ Мухар-Шэбэрэй районой ажалшадай тылдэ гаргаһан габьяа тухай дурсан хөөрэхэ дуран хүрэнэ. Дайнай эхилһэнэй удаа хэдэн үдэрэй үнгэрхэдэ, 1941 оной июниин 30-да Мухар-Шэбэрэй ВКП(б)-гэй аймагай комитедэй зүблөөн болоо бэлэй. Эхэнэрнүүдһээ ба сэрэгэй уялгата бэшэ эрэшүүлһээ трактористнүүдые, комбайнернуудые бэлдэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, МТС-эй директорнүүд энэ хэрэгэй түлөө харюусалгатаар томилогдоо һэн. Богонихон болзорто 334 механизатор бэлдэхэ гэһэн зорилго табигдаһан юм. Тиин Хонхолын МТС-һээ 19, Гашайһаа 22, Суулгын МТС-һээ 13 хүн июлиин 2-то Элхиин механическэ һургуулида эльгээгдэһэн байна. Иигэжэ дайнда мордогшодой орондо кадрнуудые бэлдэлгэ эхилээ һэн. Эдэмнай удаань хуушанай «НАТИ», «ХТЗ», «Коммунар» тухэлэй техникээр газараа хахалжа, тарялгаа хуряажа алдаршаһан бэлэй.

1944 оной намар «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Хонхолын МТС-эй 7-дохи тракторна бригадын залуушуул БМАССР-эй совхозуудай ба МТС-үүдэй трактористнуудта иимэ шухала хандалга зорюулһан юм: «1944 ондо бригадамнай социалис мүрысөөнэй дүнгөөр республика доторoo гурбадахи һуури эзэлбэ. Жэлэй түсэб 278 процент дүүргэгдэжэ, 5800 килограмм шэнгэн түлишэ алмагдаа. Эхэ оронойнгоо, Улаан Армиин урда үүргэеэ мэдэрэн, бидэ, 7-дохи бригадын гэшүүд иимэ уялга абанабди: «Тракторнуудаа, хүдөө ажахын бусад техникые 1945 оной январиин 15 болотор һайн шанартайгаар заһабарилха, заһабарилгада үгтэһэн материалнуудай 15 процентыень алмаха, бригадын гэшүүдэй дунда техническэ һуралсал неделидээ хоёр дахин үнгэргэхэ, мэргэжэл һайнтай хоёр трактористые бэлдэхэ»... Энэ хандалга доро бригадир Анна Федорова, трактористнууд Ульяна Модина, Ульяна Тихонова, Устинья Круглова гэгшэд гараа табяа бэлэй.

Үүсхэлшэдые дэмжэгшэд олон байгаа. Жэшээлхэдэ, Гашейн, Хонхолын МТС-үүдэй тракторна бригаданууд оролдосотой хүдэлжэ гараа. Гэбэшье Анна Федоровагай бригадынхид бусадһаа онсо шалгарһан байна.

Дайнай эхилхэдэ, мухар-шэбэрэйхид гансал тылдэ шармайн хүдэлхөөр бэеэ зэһээ бэшэ, харин Эхэ ороноо хамгаалхаар түгэс бэлэн байһанаа гэршэлээ. 1941 оной июниин 25-да Мухар-Шэбэрэй аймагта Улаан Армиин албанда татагдагшадай конференци болоо һэн. «Районой сэрэгэй комиссар нүхэр Демидовэй элидхэл шагнаһанай удаа, уласхоорондын аюултай байдалые хараадаа абан, бидэ Мухар-Шэбэрэй аймагһаа албанда мордохоёо байгшад, социалис Эсэгэ ороноо фашис Германиин этэгээдүүдһээ хамгаалхаар бэлэмди гэжэ мэдүүлнэбди. Албанда ошохо сагайнгаа болотор сэрэгэй хэрэг шудалха, химическэ бүхэсоюзна мүрысөөндэ хабаадаха, үйлэдбэридөө үсэд оролдосотойгоор ажаллаха, Осоавиахимай зэргэдэ жагсаха, ниитэ-оборонно хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэлгэдэ туһалха, мүн Бэшүүрэй районой албанда мордохоёо байгшадые социалис мүрысөөндэ уриха гэһэн зорилготойбди».

Энэ шиидхэбэринь бүри мүһэн дүүргэгдэв. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда 2948 сэрэгшэд —мухар-шэбэрэйхид хабаадаһан, эдэнэй 1066-ниинь Советскэ Союзай орден, медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Дайн дажарай байдалда хүдөө ажахыда үндэһэн хубилалтанууд болоо. Тарилгын талмай үргэдхэхэ, үсөөн хүнүүдэй, техникын хүсөөр урдаа табигдаһан зорилгонуудаа дүүргэхэ хэрэгтэй байгаа.

1943 ондо 1940 онойхитой сасуулбал, тарилгын талмайнууд 10 процентээр үргэдхэгдөө һэн. Иигэжэ гүрэндэ мяха, һү, талха таряа худалдалга дээшэлһэн юм. Жэшээлхэдэ, 1940 ондо 6136 центнер мяхан тушаагдаһан һаа, энэ тоо 1942 ондо 6292-то, 1943 ондо 7787 центнертэ хүрөөд байгаа. 1940 ондо 42.222 центнер ороohон худалдагдаһан һаа, 1941 ондо 48.544, 1942 ондо 55635, харин 1943 ондо 68020 центнертэ хүрөөд байгаа. Түрүү ажахынуудай тоодо «Путь Ленина», Сутайн сельскэ Советэй Сталинай нэрэмжэтэ, Никольско сельскэ Советэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозууд ородог һэн.

Эдеэ хоол, дулаан хубсаһа хунар оборонын жасада дамжуулга үргэнөөр дэлгэрэнхэй бэлэй. Жэшээлхэдэ, 1941 оной декабриин 13-да Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозойхид ажалта үдэр бүриингөө олзоhoo оборонын жасада 800 грамм ороohо, 1 центнер хартаабха дамжуулха, айл бүхэнһөө 7—10 үндэгэ, 250 грамм тоһо, 11 килограмм капуста тушааха гэһэн уялга абаа һэн. Хубидаа гахайнуудые тэжээгээд, гүрэндэ тушааха хүсэлтэйшүүл олон байгаа. Жэшээлхэдэ, Чкаловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Ф. С. Шумаков, Ф. И. Корсаков гэгшэд центнер шэгнүүртэй нэгэ-нэгэ гахай тушааһан юм.

Улаан Армиин сэрэгшэдые эдеэ хоолоор хангалгада анхаржа, Гашейн МТС-эйхид оборонын жасада 3000 түхэриг дамжуулаа һэн. ВКП(б)-гэй айкомой хүдэлмэрилэгшэд дайнай дүүрэтэр һара бүридэ гурбан үдэрэйнгөө салингые, элүүрые хамгаалагшад, хэлхеэ холбоошод һара бүридэ нэгэ үдэрэйнгөө салингые оборонын жасада эльгээхэ гэһэн уялга абаһан юм. Районой бүхы предприяти болон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд энэ шухала хэрэгые дэмжэн оролсоо һэн.

Илангаяа «Социалис Буряад Монгол» гэһэн эскадрилиин барилгада мухар-шэбэрэйхид ехэ мүнгэ зөөри оруулһан юм. 1942 ондо декабриин 25-най байдалаар самолёдуудые барилгада 387 мянган түхэриг, 1943 оной январиин эхиндэ 1 миллион 513 мянган 183 түхэриг оруулагдаа һэн. Сутайн сельсоведэй Молотовой нэрэмжэтэ колхоз, мүн «Ударник» колхоз тус тустаа 50 мянган түхэриг дамжуулаа бэлэй. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Санжи Доржиев 10 мянган, Хонхолын сельсоведэй түрүүлэгшэ Михаил Николаевич Козин 5000 түхэриг, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша Жалсан Доржиев гэгшэд 2000 түхэриг оруулаа һэн. Хубиингаа мүнгэ, зөөрие дэмбэрэлтэ хэрэгтэ зорюулагшадай ябадал үндэрөөр сэгнэгдээ бэлэй. 1943 оной январиин 3 дэ Сутайн сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой Феофан Алексеев Ирина Алексеева хоёрой нэрэ дээрэ ВКП б)-гэй айкомһоо баяр баясхалангай телефонограмма ерээ һэн: «Эрхим патриодуудай жэшээгээр «Социалис Буряад-Монгол» гэһэн эскадрилиин барилгада 100.000 түхэриг зорюулаат. Улаан Армиин хархис дайсадые бушуу түргэнөөр хюдан сохиходо туһаламжа үзүүлжэ, Илалтые ойртуулалсаа гээшэт».

Аймагай ажалшад танкова колонно барилгада 1942 оной февралиин 25-да 43000 түхэриг, гүрэнэй урьһаламжын облигацяар 55000 түхэриг зорюулһан байна. Хуушанай партизанууд «Буряад-Монголой улаан партизан» гэһэн танк барилгада 10 мянган түхэриг, урьһаламжын облигацяар 400 мянганһаа дээшэ түхэриг дамжуулаа һэн.

Ороной дайсадһаа сүлөөлэгдэһэн газарнуудай хүн зондо туһаламжа үзүүлхээр аймагай комсомолшууд патриотическа үүсхэл гаргаа бэлэй. Иигэжэ фашис дарлалтаһаа гарагшадта 90 гахай, 50 центнер хартаабха, овощ, тэндэхи үхибүүдтэ гутал, хубсаһа аймагай комсомолшууд, залуушуул эльгээһэн юм.

Баримта абаад харахада, Улаан Армиин сэрэгшэдтэ аймагай ажалшад дулаан хүүртигүүдые, даха, оймһо, бээлэй, самса, валенка гэхэ мэтые дайнай үедэ олоор эльгээһэн юм. Эхэнэрнүүд-колхознигууд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, алба хаагшад габьяата ажалай, үсэд оролдолгын үльгэр жэшээ харуулаа. Жэшээлхэдэ, һаалишад, хонишод, тугалшадай, үдэр, һүнигүй, хүйтэн, халуунии илгангүй ажалаһые мартамаар аал? ВКП (б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Митякин ээлжээтэ пленум дээрэ «Комсомол» колхозой адуушан Бато Базаровай, тэрэнэй наһанайнь ханиин шадал шандааһата ажалые дурдаа һэн. «Улаан Туяа» колхозой һү һаалиин фермын һаалишад нүхэр Будаевагай хүтэлбэри доро шармайн, үрэ түгэсөөр ажаллаа. «Хүдөө ажахын социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн тэмдэгээр тэрэ шагнагдаһан юм. Сутайн сельскэ Советэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишад Батуева Будажапова хоёр һара бүриингөө даабаринуудые 150 процент дүүргэжэ амжадаг байгаа. Гол хүдэлмэриһөө гадуур нуга, сабшалан һайжаруулгада эдэбхитэй хабаададаг һэн.

Аймагай эхэнэрнүүд бусадшье ажалда эдэбхи үүсхэл гаргаа. Жэшээлхэдэ, Хонхолын МТС-эй гэрэй эзэн эхэнэрнүүд электростанци барилгада хүдэлөө һэн. Һургуулинуудые заһабарилгада хам оролсоходоо, мүнгэ түлөөһэ эрингүй хүдэлдэг байһаниинь ойлгосотой. Багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд хажуу тээ байгаагүй. Үбһэ, таряа хуряалгын харюусалгата хаһада эдэнэй эдэбхи юугээршье сэгнэшэгүй бэлэй. 1941—1942 онуудта 237 хүн үйлэдбэриһөө һамшангүй, трактористын курсануудта һураһан юм. Эдэнэй 194-ниинь эхэнэрнүүд һэн.

Тыл, ара тала—Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай хоёрдохи фронт байгаа. Тиимэһээл эндэ совет хүнүүдэй габьяа зоригоо бадаруулан, шармайн хүдэлһэниинь, иигэжэ Илалтые ойртуулалсаһаниинь юугээршье сэгнэшэгүй. Иимэ габьяа гаргаһан хүнүүдэй нэрэнүүд олоной сэдьхэлдэ мартагдаха ёһогүй.

П. МУРЗИН,
СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

УДААН МАРТАГДАХАГҮЙ

ШУЛУУТАЙН ЛЕСПРОМХОЗОЙ табан клубта, дурдабал, Шабарай, Бэшүүрэй, Кокэтэйн пунктнуудта, «Железнодорожник» гэжэ соелой байшанда, мүн Шулуутай һууринда ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй һая тэмдэглэгдэһэн үдэртэ зорюулагдаһан баяр ёһололой үдэшэнүүд үнгэргэгдөө. Тиигээдшье Шулуутайн леспромхозой эмхидхэгдэһээр 40 жэлэй ой боложо, дурсагдагша ажахын түлөөлэгшэд энэ баярта ойгоо мүн лэ тэмдэглэбэ.

Уран һайханай бүлгэмэй холбоонууд хоорондын байшангай зүгһөө албанай хэрэгээр эндэ ерэмсээрэз, клубтань ороо һэм. Тэндэ хүн зон олон, һайндэрэй хэмжээ ябуулгада бэлэдхэл гээшэнь эртэ үглөөнһөө захалһан байба.

Сценэнь уран гоёор шэмэглэгдэнхэй. Һайндэрэй концертдэ хабаадагшад клубые даагша С. Ю. Чепкасовагай хүтэлбэри доро һүүлшынгээ бэлэдхэлнүүдые дүүргэжэ байгаа һэн. Нүхэр Чепкасова Улан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищи дүүргэһээр эндэ ажаллажа байнхай юм. Зүүн-Сибириин соёлой институдай студент Андрей Ванчиковай хүтэлбэри доро фойе соо дуушадай инструментально-хүгжэмэй ансамбль һайхан аялга зэдэлүүлнэ.

Леспромхозой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Владимир Иванович Тарасов, Геннадий Алексеевич Унагаев орлогшотоёо туха сүлөөгүй, сценэ дээрэ эрэшүүл дуушадай бүлэг мүн лэ репетициеэ хэжэ, сүлөөгүй байба. Тэдэнэй дунда Владимир Ивановичые абаһаар таһинаб. Профкомой түрүүлэгшэ леспромхозойнгоо уран һайханай бүлгэмдэ өөрөө эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм байна.

Баяр ёһололой үдэшэдэ хэр зэргын бэлэдхэлэй болоно байһаар һонирхон, леспромхозой директор Иван Ильич Соковиков, парткомой секретарь Анатолий Владимирович Туров болон эндэхи үйлэдбэриие анхан хүтэлбэрилһэн, мүнөө «Забайкаллес» нэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшын тушаалда дэбжүүлэгдэһэн Юрий Дмитриевич Макеев гэгшэд орожо гараба.

Үдэшэлэн, заагдаһан сагта, клубай үүдэн үргэнөөр сэлигдэжэ, хүн зон олоороо суглараад, баяр ёһололой суглааншье эхилбэ. Шулуутайн леспромхозой ажалай ветерануud, үйлэдбэриин түрүүшүүл, хүдэлмэришэд, нютагай һургуулиин багшанар бии.

Дүшэн жэлэй саана эмхидхэгдэһэн леспромхозойнгоо хүгжэлтэ дэбжэлтын замуудые тодоор харуулһан элидхэлые директор нүхэр И. И. Соковиков хээ. Леспромхозой тоггоогдоhoop алдарта ойгоор эльгээгдэһэн халуун амаршалганууд уншагдажа, ажалай түрүүшүүл бэлэг, шагналнуудта хүртэбэ. Тэдэнэй дунда эндэхи уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэдшье бии.

Баяр ёһололой хоёрдохи хуби болохо концертнэ программань Зүүн-Сибириин кинохроникын буулгаһан үнгэтэ фильмээр эхилбэ. Экран дээрэ Шулуутайн леспромхозой үдэр бүриин ажал хэрэгүүд харуулагдана. Түрэл болоһон энэ нютагайнгаа шарайе, танил зонуудые харагшад бахархан угтаба. Концертдэ дуушад, хатаршад олоороо хабаадалсаа. Ой тайга тухай уран гоё шүлэгүүд уншагдаа.

Энэ үдэшын концертые Улаан-Үдын шэлэй заводой Соёлой ордоной хүдэлмэрилэгшэд Алла Антоновна, Василий Васильевич Акимовтан бэлэдхэлсэжэ хүтэлбэрилһэн байна. Тэдээндэ, мүн Зүүн-Сибириин соёлой институдай багшанар Александр Васильевич Палилей, Алексей Владимирович Овчинников гэгшэдэй шадабари бэлигээрээ леспромхозой коллективтэ туһалһанайнь түлөө эндэхи парткомой секретарь баяр баясхалан хүргэбэ.

Үглөөдэрынь леспромхозой түб һууринай стадион дээрэ һайндэр үргэлжэлөө. Эндэ хүн зон мүн лэ олоороо сугларжа, футболоор, волейболоор үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдые, мүн районой эстафетын урилдаануудые хараа. Шулуутайн ОРС стадионой дэргэдэ кондитерскэ болон кулинарна зүйлнүүдэй үргэн выставкэ-наймаа эмхидхээ. Мүн лэ эндэ түхеэрэгдэһэн эстрада дээрэ районой уран һайханай бүлгэмүүдэй коллективүүд бэлиг шадабариа ... гүүдынь сог... Тэдэнэй ёһоо... бүлгэмэй хара... тэйгээр хабаад... дэлэлэй грамота... тэ бэлэгүүдээр...

Олон зоной ... янза бүриин ж... ридэһэн програ... гоё һайхан хуб... һаараа шалгарһ... дорожник» гэж... доной коллектив... Любовь Михайло... кевич) нэгэдэхи... раһанда тоологдо... һууринай клубай... хоёрдохи һуури...

Тиихэдэ үхибүү... дай бүлэг, тэдэ... болон түмэр за... таршадай коллек... нүүдэй дуушадай... лэ шагналнуудта...

Шулуутайн ... үнгэргэгдэһэн һай... дэ хабаадалсагш... мартагдахагүй ба...

Г. ...
Зүүн-Сибириин с... ститу...

БАЯН ТҮҮХЭТЭЙ

«Хани барисаанай харгы замаар» гэжэ велосипедээр урилдалгаар уласхоорондын арбадахи мүрысөөндэ хабаадагшад уржадэр манай Эхэ ороной хилэ гаталаад, мүнөө Монголой Арадай Республикын ниислэл хотодо дүтэлжэ ябана.

Арбан жэлэй урда тээһээ эхитэй энэ заншалта мүрысөөн өөрын намтартай, баян түүхэтэй юм. Энээнһээ урда тээ үнгэргэгдэһэн юһэн мүрысөөндэ Эрхүүгэй областиин велосипедистнүүд долоо дахин, харин Монголой суглуулагдамал команда хоёр удаа илажа гараһан байгаа. Манай республикын спортсменүүд гурба дахин хоёрдохи һуури эзэлһэн байха юм.

Монголой Арадай Республикын суглуулагдамал команда гол түлөб спортын мастернуудһаа, уласхоорондын классай спортын мастерһаа бүридэнэ. Тусхайлбал, Улаан-Баатар хотын 27-дохи автобазын слесарь, спортын мастер Батсүхын Хаянхирва 1979 болон 1981 онуудта энэ уласхоорондын заншалта мүрысөөндэ илаа һэн. Түймэр сарагша Цэдэндамбиин Ганболд уласхоорондын классай спортын мастер юм. Тэрэ 1982 ондо Делидэ үнгэргэгдэһэн Бүхэазиин IX наадануудта хабаадахадаа, амжалта түйлажа, мүнгэн медаляар шагнагдаһан. Нёдондо жэл Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн мүрысөөнэй нэгэ шатада тэрэ шанда хүртөө һэн.

— «Хани барисаан-84» гэжэ уласхоорондын мүрысөөндэ Батсүхын Хаянхирва, Лувсандагвиийн Жаргалсайхан, Дамжамцын Мүнхбат гэгшэд манай ороной спортын нэрэ хүндые хамгаалһан байгаа. Улаан-Баатарай багшанарай институдай оюутан Дашжамцын Мүнхбат эндэ эдэбхитэй һайнаар урилдажа, гушаад хүн соохоо 19-дэхи һуури эзэлээ һэн, — гэжэ Монголой суглуулагдамал командын ахалагша һоригшо Чойжилжавын Саманд хөөрэнэ. — Мүнөө манай нэгэдэхи команда гурбадахи һуурида ябана. Саашадаа байдалаа һайжаруулжа, ядахын сагта хоёрдохи һуурида гарахые оролдохобди.

Нёдондо юһэдэхи заншалта мүрысөөндэ Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдай студент, спортын мастер Александр Абносов мянга шахуу километрые түрүүлэн гаталжа, илалта түйлаһан юм. Энэ жэлдэ тус командын түлөөлэгшэд, тусхайлбал, РСФСР-эй чемпион спортын мастер В. Ершов, СССР-эй чемпионадта шанда хүртэһэн, уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ илаһан уласхоорондын классай спортын мастер С. Просвирин болон бусад урдынгаа амжалта дабтаха арга боломжотой.

— Энэ уласхоорондын мүрысөөн аха дүү хоёр ороной арадуудай, тэрэ тоодо спортсменүүдэй Хани барисаае бэхижүүлхэһээ гадна, велосипедистнүүдэй мэргэжэл шадабарине улам дээшэлүүлнэ. Иимэ хүшэр хүндэ харгы замтай холын зайда урилдаанда тэдэнэр хаба шадалаа зангидадаг, мэргэжэл шадабаряа эрид дээшэлүүлдэг гээшэ. Эдэ мүрысөөнүүдтэ хабаададаг болоһонһоо хойшо манай Эрхүүгэй областиин суглуулагдамал команда бүхэроссиин ба бүхэсоюзна наадануудта бүри ехэ амжалта түйлана, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья, бүхэсоюзна категориин судья Л. И. Яковенко (Эрхүү) хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Бабушкин хотоһоо Улаан-Үдэ хүрэтэрхи зургаадахи шатада илаһан В. Стебницкий (Эрхүү); Монголой суглуулагдамал команда.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

НӨӨСЭЛГЫН ШЭНЭ ГУРИМ

СССР-эй Госбанкын правлени нөөсэлгын хэрэг саашадань һайжаруулха, нөөсэлгын кассануудта кадрнуудые тогтоон байлгаха талаар хэмжээнүүдые бэелүүлэн, 1984 оной февралиин 1-һээ нөөсэлгын шэнэ зүйлнүүдые бии болгоһон байна. Эдэнь залуушуулай-шангай, мүнгэнэй-эд барaa шүүхэ ба нэмэлтэ взносуудтай түргэн болзорой гэжэ илгарна.

Нөөсэлгын хэрэгые саашадань хүгжөөлгэдэ залуушуулай-шангай гэгдэдэг нөөсэ ехэ удха шанартай юм. Юуб гэхэдэ, 18-һаа 25 хүрэтэр наһатай хүнүүд бусад дээгүүр наһатайшуулда орходоо мүнгэ багаар нөөсэлнэ гээд статистика харуулна.

18 һаа 30 хүрэтэр наһатай залуу хүнүүдэй гэр бүлынгөө, мүн өөрынгөө мүнгые гамтайгаар гаргашалжа һургахын тула нөөсэлгын кассанууд залуушуулай-шангай гэгдэдэг нөөсэлгын мүнгэ абаха болобо. Мүнгэеэ залуушуул 3 жэлэй болзороор нөөсэлгын кассануудта оруулха ёһотой. Нэн түрүүшээр залуу хүн 10, 20, 30, 40 гү, али 50 түхэриг мүнгэеэ кассада тушааха болоно. Удаадахи мүнгыень ажалладаг газарайнь бухгалтери заа-һан нөөсэлгын кассада эльгээхэ болоно бшуу.

Энэ шэнэ гуримаар кассада хаагдаһан бүхы мүнгэн дээрэ жэлэй дүүрэхэдэ, 3,5 процент нэмэлтэ түлбэри үгтэдэг юм. Тэрэ тоодо 2 процентнь кассада үлэгшэ мүнгэн дээрэнь нэмэжэ бэшэгдэдэг. Гурбан жэлэй дүүрэхэдэ, бүхы мүнгэнэй 1,5 процентнь шан болгон барюулагдаха байна.

Мүнгэ нөөсэлгын энэ шэнэ зүйл залуушуулай дунда хүндэтэй болоно байнхай. 1984 оной июлиин 1-нэй байдалаар 99 мянган түхэриг залуушуулай зүгһөө оруулагдаад байна. Залуушуулай мүнөө тиигэжэ шанда хүртэхөөр мүнгэеэ нөөсэлдэг болоһониинь һайшаалтай.

Мүнгэ нөөсэлгын хоёрдохи зүйлынь гэхэдэ, мүнгэнэй — эд барaa шүүлгын зүйл болоно. Энэ ушарта эрхэтэн нөөсэлһэн мүнгөөрөө мүнгэ шүүһэн байбал, тэрээгээрээ худалдаанда хомор байдаг эд бараа абаха аргатай болоно бшуу. Энэ түхэлэй мүнгэ нөөсэлгэ байгша оной июлиин 1-нэй байдалаар 300 мянган түхэригтэ хүрөөд байба. Улаан-Үдэ хотын Октябрьска, Советскэ районуудта иимэ нөөсэлгэ ехээр хэгдэнэ.

1000 хүндэ иимэ 25 шүүбэри тудаха байна. Тэрэ тоодо 200 процентын —нэгэ, 100 процентын хоёр, 50 процентын—хоёр, 25 процентын—20 шүүбэри туһаха болоно. Иимэ шүүбэринүүдэй тираж жэлдээ 2 дахин: апрель, октябрь һарануудта үнгэргэгдэдэг. Шүүбэринүүдэй тудабал, хүн бүхэн хүнгэн машина, мотоцикл, шэнэ моодын мебель, холодильник, телевизор абажа болохо юм.

Гурбадахи зүйлынь гэхэдэ, нэмэлтэ взносуудтай түргэн болзорой нөөсэлгын мүнгэн гээшэ. Эрхэтэн бүхэн 1 жэлэй болзороор мүнгэ нөөсэлгын кассада оруулбал, жэлэй туршада 3 процент олзо абаха аргатай.

Нөөсэлгын мүнгэндөө нэмэри оруулхадаа, эрхэтэн 100 түхэригһөө бага бэшэ мүнгэ оруулха ёһотой. Энэ мүнгэнэйнь бүхы нэмэлтэнүүдтэеэ хамта жэлэй дүүрэхэдэ эзэндэнь үгтэхэ юм.

Республика доторнай нэмэлтэ взносуудтай нөөсэлгын мүнгэнэй хэмжээн мүнөө 990 мянган түхэригтэ хүрөөд байна.

Мүнгэеэ нөөсэлхэ шэнэ гуримые республикымнай хүн зон һайшаан угтаба.

С. МОНИЕВ.
СССР-эй нөөсэлгын кассануудай Буряадай республиканска управлениин таһагай начальник.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Тарла хуряалгада хабаадагшын үгэ. «Бүхы хүдэлмэри комплексноор ябуулха» — В. Ивановой статья. «Түгэсхэлэй шатада» — В. Медведевэй репортаж. «Таряа хуряалгын түрүүшүүл» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партгрупоргнууд дүй дүршэлөөрөө андалдана» — З. Максимовагай статья. «РАПО-гой ажал, хэрэгүүд» — Л. Цыбиковагай хэһэн хөөрэлдөөн. «Һуралсалай аша нүлөө дээшэлүүлхэ» — М. Пустосмеховой статья. «Сэлэнгын тэжээлэй комбинадта» — М. Сутуринай хэһэн хөөрэлдөөн. Нютаг нютагай һонин.

Гурбадахи хуудаһанда. «Зуун жэлэй хугасаа соо» — Б. Тартовскиин статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Номой таг. «Сибириин түрэ найр тухай ород поэзи» — И. Ярневскиин статья. «Шанга тэмсэл соогуур» — В. Бадмаевай статья. Автомобилистнүүдэй анхаралда. «Үнэмшэлгэеэ һэлгэгты» — П. Ивановой статья. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Аяншалагшадай клуб». 10.55— «Живет такой парень» уран һайханай фильм. 12.30 Шэнэ һонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15— Шэнэ һонин. 15.35— «Табан жэл—хүн бүхэнэй хэрэг». 16.10— И. Гайдн. 83-дахи номерой симфони. 16.40 Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 17.10 — Концерт. 17.25— «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай».

Улаан-Үдэ. 18.10—«Агуухэ хуби заяатай хото» гэһэн киноочерк. 18.30—«Байгал» — нютагуудай һонин. 18.40— Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр Багшын үдэртэ концерт-амаршалга. 19.20—«Байгал»— мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 20.00— П. И. Чайковский. «Из детского альбома». 20.15— Ю. А. Жуковай хөөрөөн. 20.45 — «Дневник директора школы» — уран һайханай фильм. 22.00 —«Время». 22.30— «Это в сердце было моем»—телефильм. 23.35— Түбэй телевидениин болон Бүхэсоюзна радиогой Ехэ симфоническа оркестр наадаха. 23.45— «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Баримтата фильм. 9.35, 10.35— Обществоведени. 10-дахи класс. 10.05, 13.30— Немец хэлэн. 11.05— ПТУ-гай һурагшадта. Ф. М. Достоевский. «Преступление и наказание». 11.35, 12.40— Н. В. Гоголь. «Тарас Бульба». 12.05—«Манай саад». 13.10— Ботаника. 5-дахи класс. 14.00— «Учительская газетын» 60 жэлэй ойдо. 14.30— «Хүдэлмэришэдэй уласхоорондын нүхэсэл». 15.15— Ж. Б. Мольер. «Мещанин во дворянстве». 16.15—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.40—Соносхолнууд. 17.50—Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд.

Москва. 18.10— Духовой оркестр наадаха. 18.45— Р. Погодин. «Кешка тухай хөөрөөнүүд». 19.30 —Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45— «Театрайхид—эдиршүүлдэ». 20.25 —«Студентнэрэй 5-дахи семестр».

Москва. 21.00 —«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15— «Ном уншаха дуратайшуулай анхаралда». 22.00— «Время». 22.30— «Длинная дорога»— 5 сериттэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери.

«СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖУУДАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотогой сентябриин 22... гэргэгдэһэн 38-дахи тиражай дү... Спортивна лотерейн главна управ... солбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»... билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабаг... номер (17 карточка) таагшад — 2... хэриг, дүрбэн номер (1.056 карточка) тааһан хүнүү... хэриг, гурбан номер (15.669 карточка) таагшад 4... абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 3.447.306 билет...

Табан номер (19 карточка) тааһан хүнүүд — 10... риг, дүрбэн номер (2.478 карточка) таагшад — 136... гурбан номер (84.257 карточка) тааһан хүнүүд 6... абаха.

Спортлотогой 38-дахи тиражай шүүбэринүүд окт... 3-һаа ноябриин 3 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

Редактор
Р. Б. ГАРМА...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

УЛАН УДЭ. ул КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-66-06 зам.редактора—2 62 62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66 76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81 корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00537. Заказ № 227. Индекс 04649.